

41-208 SOSNOWIEC, ul. Wojska Polskiego 25-27
TEL/FAX: (0-32) 290-38-46 ^POCZTA: EKOSOUND@O2.PL

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SOSNOWCA DLA OBSZARU OSTROWY-WSCHÓD I MACZKI-WSCHÓD

ZAMAWIAJĄCY:

GMINA SOSNOWIEC

URZĄD MIASTA

41-200 SOSNOWIEC, ALEJA ZWYCIĘSTWA 20

AUTORZY:

MGR INŻ. MAŁGORZATA ŁUKASZEK

MGR TOMASZ MIŁOWSKI

SOSNOWIEC, 27 LISTOPAD 2019 R., 25 MARCA 2020 R., 20 KWIETNIA 2020 r.

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
1.1.	Przedmiot i cel prognozy	3
1.2.	Podstawy formalno-prawne opracowania prognozy	5
1.3.	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	6
2.	INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIACH	6
2.1.	Ogólne ustalenia planu miejscowego	6
2.2.	Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami	9
3.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA	10
3.1.	Położenie fizyczno-geograficzne	10
3.2.	Budowa geologiczna	11
3.3.	Wody powierzchniowe	12
3.4.	Wody podziemne	16
3.5.	Klimat i warunki topoklimatyczne	17
3.6.	Powierzchnia ziemi	18
3.6.1.	Ukształtowanie terenu, zagrożenie osuwiskowe, osiadania na skutek eksploatacji górniczej	18
3.6.2.	Gleby	21
3.7.	Zasoby naturalne	25
3.8.	Przyroda ożywiona	26
3.9.	Obszary chronione na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r.	27
3.10.	Powiązania ekologiczne	30
3.11.	Krajobraz	30
3.12.	Zabytki i obiekty o wartościach kulturowych	31
3.13.	Stan powietrza atmosferycznego	31
3.14.	Jakość klimatu akustycznego	32
4.	OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU	32
5.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŚNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	32
6.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	33
7.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU	33
7.1.	Wpływ na obszary natura 2000 i pozostałe obszary chronione na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r.	33
7.2.	Wpływ na wody powierzchniowe	34
7.3.	Wpływ na wody podziemne	35
7.4.	Wpływ na klimat	35

7.5.	Wpływ na powierzchnię ziemi	35
7.5.1	Wpływ na ukształtowanie terenu	34
7.5.2	Wpływ na gleby	35
7.6.	Wpływ na zasoby naturalne	36
7.7.	Wpływ na środowisko przyrodnicze i powiązania ekologiczne	36
7.8.	Wpływ na krajobraz	38
7.9.	Wpływ na zabytki i obiekty o wartościach kulturowych	39
7.10.	Wpływ na warunki i jakość życia mieszkańców	39
7.10.1	Wpływ na jakość powietrza atmosferycznego	37
7.10.2	Wpływ na stan klimatu akustycznego	38
7.10.3	Pola elektromagnetyczne	39
7.10.4	Gospodarka odpadami	39
7.10.5	Zagrożenie powodziowe	39
7.10.6	Zagrożenie osuwiskowe	39
7.10.7	Oddziaływania skumulowane	39
8.	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	41
9.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	42
10.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE ROZWIĄZAŃ DLA OBSZARU NATURA 2000	44
11.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	44
12.	PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	45
13.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	46
14.	LITERATURA	56
15.	DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	53

OŚWIADCZENIE KIEROWNIKA ZESPOŁU zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit.f ustawy OOS

Spis rysunków

Rys. 1 Mapa położenia w mieście Sosnowiec

Rys. 2 Wskazanie terenów z możliwością zabudowy

1. WPROWADZENIE

1.1. PRZEDMIOT I CEL PROGNOZY

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru „Ostrowy-Wschód” i „Maczki-Wschód”, którego projekt został sporządzony w maju i zmieniony w lipcu 2019 r. Do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przystąpiono na podstawie Uchwały Nr 653/LII/2017 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 31 sierpnia 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru „Ostrowy-Wschód” i „Maczki-Wschód”.

Po uzyskaniu stosownych opinii wprowadzono jeszcze jedną zmianę w rejonie terenów o symbolu TT. 56 ZL i TT.57 ZL / TT.60 MN. Zmiany polegają na wprowadzeniu terenów zabudowy jako teren 56a MN i 60a MN (z korektą zasięgu terenu 60 MN). Dla nowych terenów wprowadzono ograniczenie pow. zabudowy do 13%, zgodnie z parametrami w wydanych decyzjach o warunkach zabudowy. Dodatkowo wydzielono tereny 56b Z i 60b Z na terenach przyległych nie będącymi użytkiem leśnym. Zmiana podyktowana jest wydanymi dla tego obszaru decyzjami o warunkach zabudowy, które wcześniej nie były ujęte w projekcie.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisu art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [t.jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.].

Prognoza została wykonana na zlecenie reprezentujących Gminę Sosnowiec władz miasta na prawach powiatu, z siedzibą w Urzędzie Miasta w Sosnowcu. Dotyczy projektu planu, w którym wprowadzono modyfikacje w związku z pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 30 września 2019 r. znak WOOŚ.410.376.2019.PB oraz WOOŚ.610.90.2019.PB z dnia 19 października 2019 r., obejmujące:

- wskazanie zgodnie ze stanem faktycznym granic obowiązujących form ochrony przyrody (obszar Natura 2000 oraz użytki ekologiczne);
- uwzględnienie występowania terenów wartościowych pod względem przyrodniczym;
- uwzględnienie występowania korytarza spójności;
- zmianę klasy drogi, która miała łączyć Stare Maczki z Kolonią Wągródka poprzez tereny leśne – w poprzedniej wersji planu była to część drogi klasy dojazdowa TT.KD10D, obecnie droga ta została wskazana jako droga wewnętrzna TT.KD7W,
- zmianę klasy ul. Stare Maczki z dojazdowej na drogę wewnętrzną oraz dostosowanie jej przebiegu do granic użytku ekologicznego;

- uzasadnienie pozostawienia bez zmiany granic terenu zabudowy mieszkaniowej w rejonie Kolonii Wągródka TT.36.MN, położonych w granicach terenu wartościowego przyrodniczo nr 46, a także w granicach aktualnie obowiązującego mpzp z 2005 r. uchwalonego uchwałą nr 711/XLIII/05, który wskazuje ten teren do zabudowy.

W związku z pismem znak WOOŚ.410.459.2019.PB z dnia 13 listopada 2019 r. prognoza została uzupełniona o opis wpływu na proponowane do objęcia ochroną tereny o numerach 42 i 48 (w rozdziałach 2.1, 7.1, 7.7).

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie, jak określone w planie kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak to, w jakim stopniu spowodują powstanie oddziaływań o charakterze znaczącym. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy.

Odnosząc się do wyżej wymienionych pism należy stwierdzić, że tereny użytków ekologicznych oraz obszaru Natura 2000 pozostaną niezagrożone, pozostawiono je w obrębie użytków przyrodniczych ZL – tereny lasów. W ich pobliżu projekt planu również nie wprowadza przeznaczeń, które mogłyby wpłynąć w jakikolwiek sposób na formy ochrony przyrody. Korytarze ekologiczne nie będą zagrożone, gdyż projekt planu nie wprowadza form zagospodarowania (np. dróg wyższych klas) na terenach do tej pory niezagospodarowanych. Drogi wewnętrzne zwykle nie powodują jakiegokolwiek zagrożenia dla przyrody. Droga wewnętrzna łącząca Stare Maczki z Kolonią Wągródki nie przecina cennych siedlisk, biegnie po utwardzonej drodze leśnej pośród sosnowych monokultur, będzie prowadziła niewielki lokalny ruch, sankcjonując faktyczne korzystanie z istniejącej drogi leśnej przez mieszkańców sąsiadujących przysiółków, w szczególności z uwagi na dojazd do cmentarza oraz przez straż pożarną. Pewnym problemem może być przecięcie korytarza spójności „M15 Biała Przemsza-Bory-Sławków”, który biegnie lasami z północy na południe. Na obszarze objętym mpzp korytarz ten nie jest zagrożony, lecz tuż poza północno-wschodnią granicą opracowania, pomiędzy linią kolejową, a Euroterminalem Sławków trasa KDG może go przecinać, jest to jednak teren położony poza opracowaniem i nie są znane szczegóły przebiegu. Szczegóły zachowania drożności tego korytarza powinny zostać szczegółowo omówione w opracowaniach dotyczących realizacji drogi KDG – poza obszarem opracowania.

Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami planu, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki, jakie niesie za sobą realizacja ustaleń planu na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury.

1.2. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA PROGNOZY

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z Art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [t. jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.] a zgodnie z Art. 51 ust 2 ww. ustawy prognoza powinna:

- a) zawierać
 - ustalenia i główne cele projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowiec oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
 - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - informacje na temat przewidywanych możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko,
 - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- b) określać, analizować i oceniać
 - istniejący stan środowiska,
 - potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
 - przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przy realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
 - stan środowiska na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem,
 - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
 - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele zostały uwzględnione,
- c) przedstawiać
 - rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
 - możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

1.3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prace obejmowały zapoznanie się z projektowanym dokumentem planu i stanem środowiska na analizowanym obszarze oraz studia dostępnych dokumentów, czego wynikiem była ocena zidentyfikowanych wartości przyrodniczych oraz wyodrębnienie zapisów planu, które mogą wpływać na stan i funkcjonowanie środowiska, w szczególności obszary NATURA 2000. W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w tym z wnioskami do planu,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą w kwietniu i sierpniu 2018 r. oraz dodatkowo w październiku 2019 r.
- zaznajomiono się z danymi fizjograficznymi oraz dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny projektu MPZP w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych, w tym przepisów gminnych,
- dokonano analizy czynników mogących potencjalnie powodować negatywne skutki dla środowiska.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ JEGO POWIAZANIACH

2.1. OGÓLNE USTALENIA PLANU MIEJSCOWEGO

Obszar opracowania ma powierzchnię ok. 927,5 ha i położony jest w mieście Sosnowiec, w jego wschodniej części, we wschodnich częściach dzielnic Maczki i Ostrowy. Na części analizowanego obszaru obowiązują dwa mpzp z 1998 i 2005 r., na pozostałym terenie brak jest planów miejscowych. Celem planu jest wskazanie rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych uwzględniających aktualny stan zagospodarowania terenu i potrzeb jego rozwoju, a także uwzględnienia uwarunkowań środowiskowych i kulturowych, zasad funkcjonowania docelowego systemu obsługi komunikacyjnej oraz obsługi siecią infrastruktury technicznej oraz ochronę interesów publicznych ponadlokalnych i lokalnych w zakresie zaspokojenia potrzeb społeczności.

W tekście planu ustalenia dotyczą przeznaczenia terenu, zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego oraz ochrony środowiska i przyrody a także zawierają wytyczne związane z kształtowaniem przestrzeni publicznych, zagospodarowaniem terenu oraz kształtowaniem zabudowy, w tym: zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości, zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacyjnych oraz zasady utrzymania, przebudowy i rozbudowy systemów infrastruktury technicznej.

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego analizowanego obszaru miasta Sosnowiec ustalono następujące przeznaczenia terenu:

- 1) - MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- 2) - MN,U - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej,
- 3) - MW - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- 4) - UB - tereny zabudowy usługowej - bazy techniczno-transportowe,
- 5) - IE - tereny infrastruktury technicznej - elektroenergetyka,
- 6) - ZL – tereny lasów,
- 7) - Z - tereny zieleni,
- 8) - ZC - tereny cmentarzy,
- 9) - WS - tereny wód powierzchniowych śródlądowych,
- 10) - KD G - tereny dróg publicznych – droga główna,
- 11) - KD-Z – tereny dróg publicznych – drogi zbiorcze,
- 12) - KD-L – tereny dróg publicznych – drogi lokalne,
- 13) - KD-D – tereny dróg publicznych – drogi dojazdowe,
- 14) - KD-W – tereny dróg wewnętrznych,
- 15) - KK - tereny kolei

Obszar objęty planem charakteryzuje się występowaniem zabudowanych polan, które położone są pośród rozległych powierzchni leśnych. Projekt planu wskazuje jako elementy urbanizacji głównie tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej we wszystkich przypadkach oparte są na istniejącej strukturze urbanistycznej. Często tereny te są dość mocno zabudowane jak np.: teren pomiędzy ul. Leśną i ul. Czerpakową (osiedle Bory), teren w rejonie Starych Maczek, teren w rejonie ul. Stare Cieśle. Tereny mniej zabudowane lub też praktycznie pozbawione zabudowy znajdują się pomiędzy ul. Limbową i ul. Leśną, na południe od ul. Kolonia Cieśle w rejonie Kolonii Wągródka, na wschód od Kolonii Cieśle. Spośród nowych terenów zabudowy usługowej - bazy techniczno-transportowe wskazano tylko jeden nowy teren - poszerzenie na południe Bazy Przeładunkowej Gazu Płynnego, której główna część znajduje się na terenie Sosnowca. Pozostałe obszary stanowią element już istniejący.

Spośród nowych dróg wprowadzono jeden znaczący element: drogę klasy główna TT.KD1 G, TT.KD2 G, która ma prowadzić od wschodniej granicy obszaru do ul. Odkrywki. Jest to część większej trasy, która ma łączyć Sławków i drogę krajową nr 94 z trasą S1 i ul. 11 Listopada w Sosnowcu – Dańdówce. Spośród dróg klasy dojazdowa wskazano cztery nowe odcinki drogowe: przedłużenie ul. Kolonia Cieśla TT.KD6 D, boczną drogę od ul. Kolonia Wągródka TT.KD8 D, przedłużenie ul. Limbowej w kierunku wschodnim TT.KD1 D i przedłużenie ul. Niecałej TT.KD2 D. Ww. drogi zostały wskazane do obsługi terenów mieszkaniowych. Ponadto jedna, która stanowi przedłużenie istniejącej drogi TT.KD10 D i w poprzedniej wersji planu stanowiła jej część, obecnie została wskazana, jako droga wewnętrzna TT.KD7 W, stanowiąca połączenie Kolonii Wągródka do pętli autobusowej w Starych Maczkach.

Na rysunku planu zostały wprowadzone oznaczenia obowiązujące określające granicę opracowania mpzp, linie rozgraniczające terenów o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania, nieprzekraczalne linie zabudowy, ujawniono również występowanie złóż kopalin oraz wskazano obiekty zabytkowe. Na obszarze objętym opracowaniem występują obszary objęte ochroną: obszar Natura 2000 „Torfowisko Sosnowiec – Bory” i użytek ekologiczny „Torfowisko – Bory”. Uwzględnione one zostały w projekcie planu, nie przewiduje się ich zagrożenia jakąkolwiek zabudową. Wskazywano tu również kilka obszarów do pełnienia takiej funkcji, cennych pod względem przyrodniczym (tereny proponowane do objęcia ochroną wg opracowania ekofizjograficznego). Zdecydowana większość z nich została uwzględniona poprzez pozostawienie ich w gospodarowaniu przyrodniczym, niestety jednak tereny o nr 42, 46 i 48 wskazano częściowo do zabudowy. Teren cenny pod względem przyrodniczym nr 46 został częściowo wskazany do zabudowy, gdyż zgodnie z obowiązującym od 2005 r. mpzp stanowi on tereny zabudowy mieszkaniowej 69bMN, na których wydawane były decyzje umożliwiające zabudowę i, jak ustalono przy ostatniej wizji terenowej, proces ten następuje. Na terenie nr 46 „Staw w Kolonii Cieśle” znajduje się podmokła dolina porośnięta roślinnością łągową, być może pozostałość dawnego stawu. Część tego terenu pozostawiono w formie wolnej od zabudowy lecz część wskazano pod zabudowę, by usankcjonować następujące zgodnie z prawem miejscowym zmiany zagospodarowania.

Fragment terenu proponowanego do objęcia ochroną nr 42 (teren TT.10Z) wskazano w części północno-zachodniej do zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (teren TT.9MN) oraz wskazano tu przebieg drogi dojazdowej TT.KD2D (część zachodnia) i TT.KD1D (część północna). Dla tego terenu wcześniej nie obowiązywał mpzp. Realizacja drogi i zabudowy mieszkaniowej nie wpłynie na całość analizowanego terenu, gdyż tylko jego niewielka część zostanie zmieniona, pozostała część dalej będzie pełniła funkcję łąki. Teren przeznaczony do ochrony nr 42 zajmował ok. 4,08 ha, zaś zajęty pod zabudowę zostanie teren o powierzchni ok. 0,42 ha, wolne od zabudowy pozostanie więc ok. 89% jego powierzchni. Dużym zagrożeniem dla tego terenu jest jego zarastanie roślinnością ruderalną i podrostem krzewów. Zdecydowana większość terenu pozostanie w obecnym zagospodarowaniu oraz będzie ona miała kontakt z terenem leśnym na wschodzie.

Dwa fragmenty terenu nr 48 o powierzchni 28,15 ha również wskazano do zabudowy: na ten teren zachodzi część terenu nr TT.49 MN w części zachodniej oraz część terenu nr TT.46 UB w części wschodniej. Zajęte zostaną odpowiednio: dla terenu TT.49 MN ok. 0,6 ha, a dla terenu TT.46 UB 2,88 ha. W użytkowaniu przyrodniczym pozostanie więc w dalszym ciągu 24,67 ha terenu zaproponowanego do ochrony nr 48, stanowi to więc ok. 87,6% powierzchni terenu. Dużym zagrożeniem dla tego terenu jest jego zarastanie roślinnością ruderalną i podrostem krzewów. Zdecydowana większość terenu pozostanie w obecnym zagospodarowaniu oraz będzie ona miała kontakt z terenem leśnym na południu i północy (na północy barierę stanowi istniejąca droga, ale za nią dalej rozciąga się wolny od zabudowy teren leśny).

Na pozostałych obszarach przewidzianych w planie do urbanizacji nie występują stanowiska roślin chronionych czy cenne siedliska przyrodnicze, a ustalenia planu nie przyczynią się do znaczącego pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego.

2.2. POWIĄZANIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Sosnowiec opracowano w oparciu o dokumenty planistyczne opracowane na szczeblu województwa oraz strategiczne i planistyczne gminy, w szczególności powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2016 r. przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr VI/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 13 września 2016r., poz. 4619);
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Sosnowiec przyjęte uchwałą nr196/XXXI/2016 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 19 maja 2016 r.;
- Uchwała Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 26 marca 1998 r. nr 649/XLVIII/98 w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla 36 obszarów położonych na terenie całego miasta [Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 19 z dnia 25 czerwca 1998 r., poz. 232].
- Uchwała Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 25 sierpnia 2005 r. Nr 711/XLIII/05 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wschodniej i południowo-wschodniej części gminy Sosnowiec [Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 126 z dnia 17 października 2005 r., poz. 3159]. – obowiązujące na części analizowanego terenu miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Sosnowca, Ekoid, Katowice, 2013 r.
- Opracowanie ekofizjograficzne dla mpzp miasta Sosnowca dla obszaru Ostrowy-Wschód i Maczki-Wschód, BOŚ EKOSOUND S.C., Sosnowiec, sierpień 2018 r.

3. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA

3.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Analizowany obszar położony jest we wschodniej części miasta Sosnowiec i obejmuje wschodnie części dzielnic Maczki i Ostrowy Górnicze. Granicę zachodnią obszaru objętego opracowaniem wyznacza droga leśna, która jednocześnie stanowi granicę pomiędzy oddziałami leśnymi 202 i 203 oraz 199 i 200, następnie granica zachodnia biegnie ul. Kolonia Wągródka, ul. Maczkowską, ul. Leśną, ul. Odkrywki, ul. K. I. Gałczyńskiego i, ul. Limbową a następnie granicą lasu aż do ciek Bobrek. Granica północna, wschodnia i południowa jest tożsama z granicą administracyjną miasta, przy czym często nie daje się ona wydzielić obiektami geograficznymi w terenie. Granica północna biegnie na fragmencie ciek Bobrek, następnie skręca na południe i biegnie po wschodniej stronie linii kolejowych nr 171 relacji Dąbrowa Górnicza Towarowa – Panewnik i nr 133 Dąbrowa Górnicza Ząbkowice – Kraków Główny. W rejonie ul. Kolonia Cieśle granica biegnie w pobliżu linii kolejowej nr 665 Sosnowiec Maczki – Euroterminal Sławków oraz wzdłuż ogrodzenia Euroterminalu Sławków i na niewielkim obszarze również po jego terenie. Dalej wschodnia granica biegnie nieregularnie terenami leśnymi, obchodząc leżącą na wschód od niej, już na obszarze Sławkowa, Bazę Przeładunkową Gazu Płynnego a następnie prosto w kierunku południowym w kierunku doliny Białej Przemszy. Granica południowa biegnie wzdłuż Białej Przemszy z tym, że rzeka miejscami zmienia swoje koryto, co powoduje, że granica przebiega obecnie niezależnie od rzeki po terenach nadbrzeżnych. Powierzchnia obszaru objętego opracowaniem wynosi ok. 927,5 ha. W obrębie obszaru objętego opracowaniem znajdują się w całości osiedla i kolonie: Bory, Cieśle, Wągródka, Maczki Stare oraz wschodnie części osiedli Feliks i Dorota.

W granicach planu znalazły się również dwa niewielkie obszary poza zachodnią częścią obszaru stanowiące niejako enklawy. Są to tereny, które zostały wyłączone z mpzp dla wschodniej części dzielnicy Maczki. W obecnym projekcie mpzp wskazano na nich tereny Z – zieleni i ZL – lasów. Dokładniejszy opis tych obszarów zamieszczono się w opracowaniu „Prognoza oddziaływania na środowisko mpzp miasta Sosnowca dla wschodniej części dzielnicy Maczki” z lutego 2018 r., nie przewiduje się żadnego zagrożenia czy zmian przeznaczenia na tych obszarach.

Według podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne¹ całość obszaru znajduje się w prowincji Wyżyny Polskie (34), podprowincji Wyżyna Śląsko-Krakowska (341), makroregionie Wyżyna Śląska (341.1), w obrębie mezoregionu Wyżyna Katowicka (341.13).

¹ Kondracki J., Geografia Regionalna Polski, PWN, Warszawa 2001;

3.2. BUDOWA GEOLOGICZNA

W oparciu o Mapę Geologiczną Polski ark. Kraków bez utworów czwartorzędowych² stwierdzono, że w podłożu centralnej części analizowanego obszaru występują iłowce, mułowce, piaskowce i węgiel kamienny warstw załęskich załęskiej serii mułowcowej Cw¹⁺², przynależące do westfalu. W podłożu części południowo-zachodniej oraz części północno-wschodniej występują iłowce, mułowce i węgiel kamienny tworzące warstwy malinowickie, sarnowskie, florowskie i grodzieckie stanowiące dolny namur, oraz utwory młodsze należące do warstw rudzkich i siodłowych (tj. piaskowce, mułowce i zlepieńce z węglem) górnosławskiej serii piaskowcowej (środkowy i górny namur). Wszystkie wydzielone w podłożu utwory zaliczone zostały do górnego karbonu produktywnego. Strop warstw karbońskich znajduje się na wysokości ok. 240 m n.p.m., a więc utwory czwartorzędowe osiągają to ok. 20 – 30 metrów miąższości, choć występują również miejsca, gdzie utwory te występują bliżej powierzchni, a w rejonie Kolonii Wągródka oraz na zachód od Cieśli również ujawniają się na powierzchni.

Zgodnie ze Szczegółową Mapą Geologiczną Polski ark. Jaworzno³ na powierzchni występują głównie utwory kenozoiczne wykształcone w postaci piasków i glin zwałowych, z wyjątkiem jedynie dwóch niewielkich powierzchni utworów karbońskich opisanych powyżej. Na analizowanym obszarze zachodnią część (do linii kolejowej przecinającej teren z północy na południe) zajmują piaski i żwiry wodnolodowcowe deponowane tu w trakcie zlodowaceń środkowopolskich. Zajmują one największe powierzchnie, w ich obrębie ulokowała się zabudowa centralnej części Maczek i Ostrów Górniczych (poza analizowanym obszarem) oraz zabudowana część Borów. W centralnej i wschodniej części analizowanego obszaru występuje rozległa powierzchnia piasków stożków napływowych związana z pradoliną Przemszy, piaski te deponowane tu były w okresie zlodowacenia północnopolskiego. Zarówno piaski i żwiry wodnolodowcowe, jak i piaski stożków napływowych tworzą rozległe powierzchnie płaskich form pochodzenia wodnolodowcowego: równin wodnolodowcowych oraz pokryw akumulacji wodnolodowcowej. W obrębie powierzchni wodnolodowcowych występują wyraźne formy morfologiczne w postaci piasków eolicznych w wydmach. Rozsiane są one w różnych miejscach pośród tutejszych lasów. Z utworów geologicznych występujących na powierzchni wymienić należy również torfy, które występują dwoma płatami na zachód od Kolonii Wągródka. Na południu terenu w dolinie rzeki Biała Przemsza występują piaski, żwiry i mułki (mady) tarasów zalewowych 2,0 do 5,0 m n.p. rzeki (w bezpośrednim sąsiedztwie koryta) i 5,0 do 8,0 m n.p. rzeki (w nieco większym oddaleniu, teren nazywany „Koło Wody”). Duża część terenu została antropogenicznie przekształcona, występują tu hałdy i nasypy związane z licznymi liniami kolejowymi, budową Euroterminalu a także dawną eksploatacją węgla kamiennego w kopalniach „Dorota” i „Feliks”.

² Kaziuk H., Lewandowski J., Mapa geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Kraków, WG, W-wa, 1980;

³ Joechemczyk L., Krieger W., Mapa Geośrodowiskowa Polski w skali 1:50000, ark. Jaworzno, PiG, W-wa 2002;

3.3. WODY POWIERZCHNIOWE

Wody powierzchniowe płynące

Przez teren objęty opracowaniem przepływają dwa główne ciek, stanowiąc jednocześnie północną i południową granicę obszaru: Bobrek i Biała Przemsza. Dodatkowo na niewielkim fragmencie dopływa do Białej Przemszy Kanał Główny. Biała Przemsza jest lewobrzeżnym dopływem Przemszy i przepływa przez południową oraz południowo - zachodnią część miasta Sosnowiec, przez obszar dzielnic Maczki oraz Jęzor-Bór, stanowi ona ważny ciek dla sieci hydrograficznej całego Zagłębia. Biała Przemsza stanowi południową granicę omawianego terenu, jak również jest granicą administracyjną między Sosnowcem a Jaworzniem. Biała Przemsza, rzeka o długości 63,9 km i powierzchni zlewni wynoszącej 876,6 km² ma początek na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Jej przepływy i stany wód są bardzo stałe. Na terenie miasta Sosnowiec Biała Przemsza jest zasilana przez rzekę Bobrek oraz jej dopływy – potok Jamki i potok Dańdówkę. Na terenie objętym opracowaniem rzeka ta nie ma dopływów. Na znacznej długości w południowej części miasta koryto Białej Przemszy jest uregulowane i obwałowane, jednak w południowo-wschodniej części obszaru ciek ten płynie w miarę naturalnym korycie, miejscami meandrując. W przeszłości rzeka płynęła tu szeroką doliną, wielokrotnie zmieniając bieg koryta. Obecnie koryto rzeki jest bardziej ustabilizowane, niemniej w okresie powodzi woda może płynąć całą pradoliną rzeki, a bezpośrednie koryto może ulegać modyfikacjom. Drugim istotnym ciekim analizowanego obszaru jest Bobrek, który stanowi północną granicę opracowania. **Bobrek** - jest prawobrzeżnym dopływem Białej Przemszy i jednocześnie najdłuższym ciekim przepływającym przez teren miasta Sosnowiec. Bobrek wpływa na teren Sosnowca i na analizowany obszar w Ostrowach Górniczych przepływając mostem w nasypie kolejowym, a następnie przepływa w kierunku południowo-zachodnim przez dzielnice Zawodzie, Bobrek i Niwka-Modrzejów, gdzie wpada do Białej Przemszy w rejonie ulicy Orłąt Lwowskich. W południowej części miasta koryto rzeki Bobrek jest uregulowane i obwałowane, natomiast na analizowanym obszarze płynie korytem uregulowanym, ale o cech naturalnych, bez betonowych umocnień czy utwardzonego dna. Szerokość koryta ma ok. 1,5 do 2 metrów. W obrębie analizowanego obszaru Bobrek płynie w dość rozległej dolinie porośniętej łąkami, która ciągle zachowała w miarę naturalny charakter. Źródła Bobrka znajdują się na granicy Dąbrowy Górniczej i Sławkowa, w rejonie Góry Tomalówka, w odległości ok. 6 km na północny-wschód od granic analizowanego obszaru. Całkowita długość cieku to ok. 14 km. Bobrek, podobnie jak inne ciek przepływające przez centra miast Zagłębia stanowi przykład cieku bardzo silnie przekształconego antropogenicznie, choć na analizowanym obszarze cechuje się jeszcze bardzo dobrymi, naturalnymi warunkami.

Kanał Główny (zwany także Kanałem Szczakowskim)⁴ powstał w celu odprowadzania wód z terenu odkrywkowej kopalni piasku Szczakowa, powstałej w połowie lat 50. ubiegłego stulecia. Jego długość to 12,5 km a powierzchnia zlewni wynosi 30 km². Kanał ma wiele dopływów w postaci mniejszych kanałów. Początek swój kanał bierze w południowej części miejscowości Bukowno (woj. małopolskie) skąd, płynąc w kierunku zachodnim, dociera do dzielnicy Jaworzna – Szczakowej (woj. śląskie), aby następnie dotrzeć do ujścia do Białej Przemszy w obrębie analizowanego obszaru. Kanał przebiega przez tereny, które od wielu lat podlegają rekultywacji. W Szczakowej przepływa tuż obok zbiornika Sosina. W dwóch miejscach zlokalizowano nad jego brzegami przepompownie wody pitnej dla GPW Katowice.

Poza tymi dwoma ciekami brak jest innych cieków posiadających swoje hydronimy. Występuje tu kilka rowów melioracyjnych, głównie na obszarach leśnych w części wschodniej oraz w dolinie Bobrka. Warto odnotować również niewielkie ciekі o charakterze rowów, które odwadniają teren w rejonie Torfowiska Bory oraz w rejonie dawnej kopalni Feliks, gdyż dawniej stanowiły one istotne ciekі związane z odwodnieniem terenu oraz usytuowane na nich były stawy w rejonie ul. Maczkowskiej, ul. Niecałej i ul. Odkrywki. Obecnie ciekі te prowadzą wody tylko w okresie bardzo intensywnych opadów. Zanik wody nastąpił w tych ciekach prawdopodobnie na skutek zaburzeń górotworu związanych z podziemną eksploatacją górnictwą lub eksploatacją piasku w kopalni Maczki-Bór.

Zbiorniki wodne

Na terenie objętym opracowaniem znajduje się kilka zbiorników wód powierzchniowych, które mają charakter stawów lub też powstały w wyniku podziemnej eksploatacji węgla kamiennego. Znajdują się tu również tereny, które dawniej stanowiły stawy, jednak obecnie pozbawione są wody.

Największą powierzchnię zajmują trzy zbiorniki wodne powstałe na skutek podziemnej eksploatacji węgla kamiennego w latach 90 XX w. i na początku XXI w. Pierwotnie znajdowały się tu dwa zbiorniki po obu stronach linii kolejowej, jednak w 2010 r. przez zbiornik zachodni usypana została grobla, która rozdzieliła go na dwa mniejsze. Obecnie powierzchnia zbiorników wynosi odpowiednio: ok. 3,72 ha, 8,08 ha oraz 4,2 ha. Analizując dostępne mapy topograficzne i ortofotomapy można wnioskować, że zapadlisko powstawało stopniowo przez całe lata 90 XX w. Obecne rozmiary osiągnęło w latach 2003 – 2006 r. Pomimo, że teren ten powstał na skutek degradującej działalności człowieka to jednak posiada on duże walory przyrodnicze i krajobrazowe. Występujące tu pasy szuwarów oraz tafla wody, a także duże ilości martwego drewna powodują, że jest to teren o podwyższonych cechach przyrodniczych. Często zdarza się, że tego typu tereny zasypywane są odpadami w wyniku źle pojętej rekultywacji, co jest dużym błędem. Należy dążyć do objęcia zbiorników ochroną oraz ich zachowania.

⁴ Na podstawie: Wikipedia

Pozostałe zbiorniki na analizowanym terenie mają charakter stawów. Jeden z nich znajduje się na południe od terenu dawnej kopalni „Dorota”. Jest to staw położony pośród powierzchni leśnych, obecnie jednak jest wypełniony wodą tylko częściowo. Powierzchnia stawu wynosi ok. 0,87 ha, ale obecnie teren stawu praktycznie w całości porastają trzcinowiska, jedynie w centralnej, głębszej części stale utrzymuje się woda, której powierzchnia to ok. 0,15 ha. Kolejne dwa niewielkie stawy znajdują się w osadzie Cieśle, w jej centralnej części, w obrębie gospodarstwa. Powierzchnia tych stawów to ok. 0,18 ha i 0,19 ha. Jeden niewielki stawik, czy wręcz oczko wodne znajduje się w południowej części osiedla Cieśle.

Dawniej w rejonie osiedla Feliks, pomiędzy ul. Niecałą i ul. Limbową znajdował się ciąg niewielkich stawów, mający kontynuację on również poza zachodnią granicą analizowanego obszaru, na zachód od ul. Odkrywki. Jeszcze w latach 90 XX w. stawy te były wypełnione wodą, lecz od tego czasu stopniowo ona zanikała. Obecnie są one porośnięte kilkunastoletnimi zadrzewieniami a wody w nich brak. Być może zanik wody spowodowany został przekształceniami górotworu związanymi z podziemną eksploatacją górniczą, która spowodowała powstanie zalewisk na południowy – wschód od tego obszaru lub też z lejem depresji wywołanym eksploatacją piasku w kopalni Maczki-Bór. Na południe od ul. Niecałej znajduje się jeszcze jeden ciekawy obiekt, jest to niewielkie oczko wodne o powierzchni ok. 0,03 ha o kształcie niemal okrągłym. Oczko to stanowi prawdopodobnie pozostałość starego szybu lub innego obiektu związanego ze starym górnictwem.

Zagrożenie powodziowe

Pomimo, że przez analizowany obszar przepływa Biała Przemsza, duża rzeka mogąca stwarzać zagrożenie powodziowe, to jednak zjawisk powodziowych tu nie wykazywano, tak w starszych opracowaniach, jak i na Mapach Szczególnego Zagrożenia Powodzią opracowanych przez KZGW. Również w dolinie Bobrka nie wskazano zagrożeń powodziowych.⁵

Ujęcia wód powierzchniowych oraz ich strefy ochronne

Na analizowanym terenie znajduje się ujęcie wody powierzchniowej pobierające wody z Białej Przemszy (Kanału Głównego), nie ustanowiono tu jednak stref ochrony bezpośredniej lub pośredniej. Ujęcie eksploatowane jest na podstawie pozwolenia wodnoprawnego znak OŚ-ŚR.6341.35.2012 z dnia 31 grudnia 2012 r. Na zachód od analizowanego obszaru znajduje się Stacja Uzdatniania Wody należąca do Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Zabudowania ujęcia znajdują się w większości na terenie miasta Jaworzno.

⁵ <https://www.isok.gov.pl/imap/>

Stacja uzdatniania wody w Maczkach⁶ jest zasilana z dwóch ujęć, tj.: z ujęcia wody na rzece Sztolę w Ryszce i z ujęcia wody na Kanale Głównym odwadniającym kopalnię piasku "Szczakowa". Wody surowe z obu ujęć doprowadzane są na filtry pośpieszne „stare”. Przed filtracją do wody surowej z Kanalu Głównego „Piaskownia” dodawany jest koagulant – polichlorek glinu - PAX 16. Po przefiltrowaniu woda czysta poddana jest dezynfekcji za pomocą chloru gazowego, a następnie grawitacyjnie przepływa do zbiornika wody czystej, dalej do pompowni II0, skąd pompowana jest do sieci wodociągowej w kierunku Jaworzna oraz Sosnowca. Wody popłuczne po filtracji są grawitacyjnie odprowadzane do odстойników wód popłucznych. Na stacji znajdują się również obiekty technologiczne nie biorące udziału w procesie produkcji. W ciągu tym znajdują się pulsatory z koagulacją i przepompownia z odmulnikiem oraz filtry powolne i pospieszne.

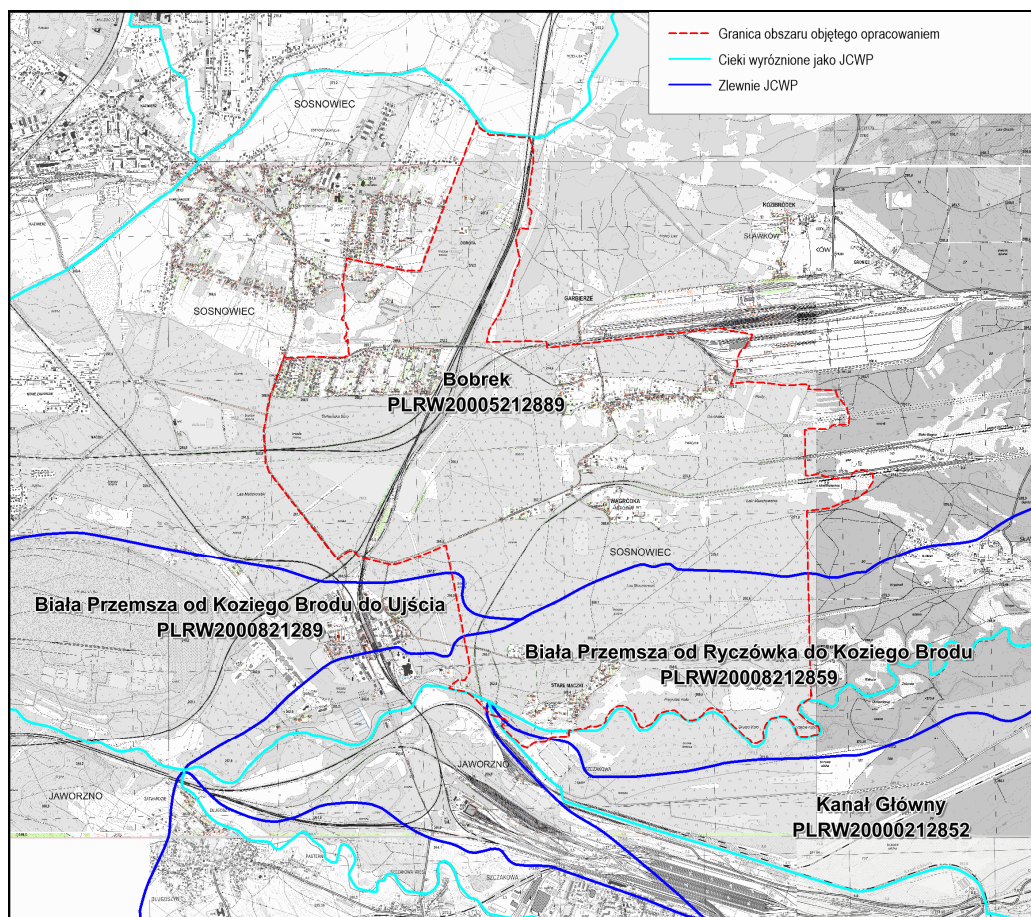
Jednolite części wód powierzchniowych

Według podziału Polski na Jednolite Części Wód Powierzchniowych (KZGW⁷ na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* [Dz.U./2016 poz. 1911]) przez analizowany teren przepływają trzy ciekі, które zostały wydzielone jako Jednolite Części Wód Powierzchniowych:

- *Bobrek* PLRW20005212889;
- *Biała Przemsza od Ryczówka do Koziego Brodu* PLRW20008212859;
- *Kanał Główny* PLRW20000212852;

⁶ <https://www.gpw.katowice.pl/stacja-uzdatniania-wody-maczki.php>

⁷ www.geoportal.kzgw.gov.pl

Rysunek 1 Zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych

Zlewnie wszystkich tych JCWP znajdują się na analizowanym obszarze, przy czym Kanał Główny PLRW20000212852 i mały fragment jego zlewni znajduje się przy południowo-zachodniej granicy, duża obszarowo zlewnia JCWP PLRW20005212889 Bobrek obejmuje znaczną północną i centralną część obszaru, zlewnia PLRW20008212859 *Białej Przemszy od Ryczówka do Koziego Brodu* obejmuje dużą południową część obszaru a ponadto między nie w części południowo-zachodniej obszaru wciska się mały fragment zlewni JCWP PLRW2000821289 *Biała Przemsza od Koziego Brodu do Ujścia*.

3.4. WODY PODZIEMNE

Regionalizacja hydrogeologiczna

Według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Kraków⁸ cały analizowany obszar wchodzi w skład regionu górnośląskiego, podokręg katowicki (XVI 2), gdzie poziomy wodonośne mogą występować w utworach czwartorzędowych i utworach karbońskich.

Użytkowe poziomy wodonośne

⁸ Józwiak A., Kowalczevska G., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Kraków, WG, W-wa, 1984;

Według Mapy Hydrogeologicznej Polski ark. Jaworzno⁹ główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się tu w utworach czwartorzędowych tj. piaskach i żwirach na głęb. do 20 m, natomiast poziom użytkowy porowo-szczelinowy o mniejszym znaczeniu, znajduje się w utworach karbonu górnego (westfal-namur), które tworzą piaskowce na głębokości 10-80 m. W utworach tych wydzielono jednostkę hydrologiczną 4aQII/P-C1. Potencjalna wydajność studni wierconej wynosi 30-50 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest wysoki, gdyż odporność poziomu głównego na zanieczyszczenia jest niska. Jakość wód jest średnia, wymagają one prostego uzdatnienia. W części zachodniej obszaru objętego opracowaniem zaznacza się odwadniający wpływ kopalni piasku „Maczki-Bór” na poziom wód podziemnych, zaś w części wschodniej wpływ kopalni piasku „Szczakowa”.

Główne zbiorniki wód podziemnych

Według Mapy wstępnej waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych (Skrzypczak [red], 2003) oraz materiałów Państwowej Służby Hydrogeologicznej w utworach czwartorzędowych wydzielono Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 453 Zbiornik Biskupi Bór, został on udokumentowany w 2015 r.

Ujęcia wód podziemnych

Na analizowanym terenie nie występują ujęcia wód podziemnych, dla których ustanowione zostały strefy ochrony bezpośredniej lub pośredniej.

Jednolite części wód podziemnych

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych [Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły [Dz.U./2016 poz. 1911] cały analizowany obszar znajduje się w JCWPd nr 130.

3.5. KLIMAT I WARUNKI TOPOKLIMATYCZNE

Obszar Sosnowca (Gumiński, 1948) zaliczany jest do dzielnicy XV częstochowsko-kieleckiej, którą cechuje klimat przejściowy między kontynentalnym, a oceanicznym. Na obszarze Sosnowca krzyżują się wpływy przemieszczających się mas powietrza polarnego, arktycznego i zwrotnikowego. Najczęściej docierają masy powietrza polarno-morskiego odznaczające się dużą przezroczystością powietrza. Istotnym czynnikiem wpływającym na tutejszy klimat są kierunki napływających mas powietrznych – zachodni i północno zachodni, przy czym wiatry zachodnie napływają łącznie w ciągu ok. 160 dni w roku.

Istnienie tzw. „wyspy ciepła”, jaką stanowi zespół miejsko-przemysłowy, zaburza wyraźnie przestrzenny rozkład temperatur i wpływa również na pozostałe elementy klimatu. Przy zabudowie

⁹ Gajowiec B. Siemiński A., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Jaworzno, PIG, W-wa 1997;

zwartej obserwuje się wpływ czynnika antropogenicznego podgrzewania atmosfery, a bardziej jeszcze widoczny jest wpływ zanieczyszczeń powietrza występujących na obszarach zurbanizowanych. Zwarte powierzchnie zabudowy, utwardzonych placów i dróg łatwiej nagrzewają się w ciągu dnia, co powoduje podniesienie temperatury powietrza w przyziemnej warstwie atmosfery a szybszą utratę ciepła na skutek wypromieniowania w nocy. Brak wilgoci w powietrzu nie sprzyja dłuższemu zatrzymaniu ciepła. Wszystko to powoduje, iż na takich obszarach zauważa się modyfikację antropogeniczną topoklimatów.¹⁰

W mieście Sosnowiec średnia roczna temperatura wynosi 8,6 °C, średnie roczne opady szacuje się na około 676 mm (<http://pl.climate-data.org/location/1796/>). Najbardziej deszczowym miesiącem jest lipiec, średnie miesięczne opady wynoszą 94 mm. Najniższe średnie opady miesięczne odnotowywane są w miesiącach zimowych (styczeń, luty, marzec) i wynoszą około 40 mm (z wartością minimalną w lutym wynoszącą 31 mm). Średnia roczna liczba dni z opadem atmosferycznym $\geq 0,1$ mm wynosi między 170 a 180 dni. Maksymalną dobową sumę opadów atmosferycznych odnotowano w 1972 r., wartość ta wyniosła 80 mm, a najniższą dobową sumę opadów odnotowano w 1993 r., wyniosła poniżej 20 mm. Najcieplejszym miesiącem w roku jest lipiec, średnia temperatura wynosi wówczas 18.8 °C. Natomiast najchłodniejszym miesiącem styczeń, ze średnią temperaturą -3,5 °C.

3.6. POWIERZCHNIA ZIEMI

3.6.1. Ukształtowanie terenu, zagrożenie osuwiskowe, osiadania na skutek eksploatacji górniczej

Ukształtowanie terenu

Analizowany teren usytuowany jest na w miarę płaskiej równinie denudacyjnej, której morfologia kształtowała się głównie w okresie zlodowaceń. Nie występują tu znaczące formy morfologiczne naturalnego pochodzenia, za wyjątkiem niewielkich ciągów wydmy w południowej części obszaru. W obrębie równiny denudacyjnej dominują rozległe, płaskie tereny, które przeważnie pokryte są lasami, jedynie w części zachodniej w obrębie równiny ulokowały się większe powierzchnie zabudowy osad Maczki i Ostrowy Górnicze. Powierzchnia terenu w części centralnej i południowej nieznacznie opada w kierunku południowym, do doliny Białej Przemszy, zaś w części północnej w kierunku północnym do doliny Bobrka. Dolina Białej Przemszy odcina się od równiny denudacyjnej wyraźnym progiem o wysokości od ok. 2 do nawet 4 metrów. Powoduje to, że na terenie dzielnicy Maczki nie występują zagrożenia powodziowe, gdyż ewentualne wody wezbraniowe mieszczą się w naturalnym korycie rzeki. Interesującym elementem morfologicznym są meandry Białej Przemszy. Na mapie przedstawiającej rzeźbę terenu widoczna jest pierwotna, o wiele szersza dolina tej rzeki oraz liczne dawne zakola meandrów. Szerokość doliny Białej Przemszy osiąga miejscami nawet do 600 metrów. Miejscami na południowym brzegu rzeki (czyli już na terenie miasta Jaworzno) występują wydmy, co powoduje,

¹⁰ Opracowanie Ekofizjograficzne dla miasta Sosnowca, Ekoid, Katowice, 2013 r.;

że brzeg od tej strony jest dość wysoki (nawet do 10 – 15 metrów) i malowniczy, choć często mocno zarośnięty drzewami, co zmniejsza możliwość obserwacji. Z kolei dolina Bobrka stanowi szeroką płaskodenną dolinę, w której dnie znajduje się koryto ciek. Stosunkowo płaskie ukształtowanie doliny powoduje, że Bobrek płynie korytem, które tylko nieznacznie wcina się w dno doliny. W dnie doliny widoczne są rowy melioracyjne, które odwadniają jej skrzydła. Bobrek na tym odcinku ma koryto wyprostowane, ale nie jest ono w żaden inny sposób sztucznie zabudowane. Pierwotnie ciek płynął tu o wiele szerszym korytem, meandrując, jednak zapewne z przyczyn melioracyjnych przekopano jedno proste koryto. Szerokość doliny Bobrka wynosi ok. 600 metrów, a w granicach obszaru objętego opracowaniem, szerokość jej południowego skrzydła wynosi ok. 200 – 250 m.

Jak wspomniano cały analizowany teren położony jest w obrębie stosunkowo płaskiej równiny denudacyjnej, gdzie rzędne wynoszą ok. 265 – 275 m n.p.m., przy czym najczęściej oscylują one na wysokości ok. 270 m n.p.m. Poszczególne osiedla położone są na następujących rzędnych: Bory ok. 269 m n.p.m., Feliks 270 m n.p.m., Maczki Stare 268 m n.p.m., Cieśle 274 m n.p.m., Wągródka 268 m n.p.m. Część północno-wschodnia położona jest nieznacznie wyżej niż część zachodnia i południowo-zachodnia. Dno doliny Białej Przemszy położone jest na rzędnej ok. 260 – 262 m n.p.m., rzeka wypływa z analizowanego terenu na wysokości ok. 260 m n.p.m. (część południowo-zachodnia) i jest to najniższy położony punkt całego obszaru. Dno doliny Bobrka znajduje się na rzędnej ok. 267 m n.p.m., zaś sąsiadująca z nim równina denudacyjna położona jest na wysokości ok. 270 m n.p.m., tak więc wysokości względne są nieznaczne. Najwyżej położonym naturalnym punktem terenu jest jego część północno-wschodnia w rejonie Euroterminalu, gdzie rzędne wynoszą ok. 280 m n.p.m.

Na analizowanym terenie wyróżnia się szereg form ukształtowania terenu, które mają pochodzenie ściśle antropogeniczne: nasypy kolejowe, tereny hałd i szybów dawnych kopalń, dawne odkrywki kopalń piasku, niecki stawów. Teren objęty opracowaniem podlegał procesom urbanizacyjnym od bardzo dawna, a jego szczególna intensywność przypada na XIX wiek, na czas Rewolucji Przemysłowej, kiedy powstawały linie kolejowe oraz rozpoczęto eksploatację węgla kamiennego w kopalniach „Dorota” i „Feliks”. Eksploatacja prowadzona była także tzw. biedaszybami, czy też po prostu w miejscach, gdzie utwory karbonu odsłaniały się na powierzchni lub blisko niej. Obecnie często trudno jest dociec, gdzie tego typu odkrywki mogły występować, gdyż zostały one zerodowane lub zarośnięte roślinnością. Z najważniejszych form antropogenicznych wymienić należy nasypy linii kolejowych (na niektórych fragmentach linie tych relacji biegną obok siebie):

Nr 171 relacji Dąbrowa Górnicza Towarowa – Panewniki,

Nr 180 Dorota – Mysłowice Brzezinka,

Nr 133 Dąbrowa Górnicza Zabkowice – Kraków Główny,

Nr 665 Sosnowiec Maczki – Euroterminal Sławków.

Nasypy te często osiągają wysokości do 5 – 6 metrów, a miejscami (dolina Bobrka) nawet do 10 metrów. W związku z występującymi tu osiadaniem terenu na skutek eksploatacji górniczej nasypy często były dodatkowo podwyższane.

Kolejnym znaczącym antropogenicznym elementem ukształtowania terenu są pozostałości dawnej eksploatacji węgla kamiennego. Dobrze widoczne są one w północno-zachodniej części obszaru w rejonie osiedli Dorota i Feliks. Na północ od ul. S. Starzyńskiego, na terenie leśnym, znajduje się dość duża hałda, która usypana była jeszcze przed 1945 r. Wg mapy topograficznej z lat 90 XX w. wysokość bezwzględna tej hałdy wynosiła ok. 290 m n.p.m., zaś wysokość względna mogła dochodzić do 20 metrów. Na skutek procesów erozyjnych oraz wykorzystywania materiału z hałdy obecnie jej wysokość wynosi ok. 281 m n.p.m.

Kolejne pozostałości hałd znajdują się na północ od ul. Gen. Z. Waltera Jankego, również na terenach leśnych, ale mają one tu mniejsze wysokości względne do 4 - 6 metrów. W rejonie pomiędzy ul. Limbową a ul. Leśną również znajdują się pozostałości dawnych szybków, niewielkich obniżen terenów, jednak ich jednoznaczna identyfikacja jest trudna. Mogą to być pozostałości dawnych terenów płytkiej eksploatacji, tereny podziemnych pustek, które uległy zawaleniu, być może jakieś inne formy, które związane były z działalnością kopalni „Feliks” (np. osadniki). W późniejszym okresie funkcjonowały tu niewielkie stawy, które jednak obecnie pozbawione są wody. Niecki mają tu dość strome ściany, a ich wysokość może dochodzić do 5 metrów.

W południowej części obszaru, w rejonie Starych Maczek znajdują się z kolei niecki związane z eksploatacją piasku. Pierwsze wyrobisko znajduje się pomiędzy ul. Stare Maczki a zabudowaniami osiedla (na północ od niego). Drugie wyrobisko położone jest na północny-wschód od terenu pętli autobusowej. Trzecie wyrobisko znajduje się na terenach leśnych na północny-wschód od osiedla, na północ od drogi, która wiedzie w kierunku Burek – dzielnicy Sławkowa. Zbocza tych niecek mają łagodne nachylenia, co wynika z formy prowadzonej tu eksploatacji, ale i z późniejszych procesów denudacyjnych i erozyjnych. Obecnie wszystkie one porośnięte są już one lasem.

Dużym obszarem, na którym pojawiły się antropogeniczne formy ukształtowania terenu jest niecka bezodpływowa powstała na terenach leśnych pomiędzy Borami i Maczkami. Analizując dostępne mapy topograficzne i ortofotomapy można wnioskować, że zapadlisko powstawało stopniowo przez całe lata 90 XX w. Obecne rozmiary osiągnęło w latach 2003 – 2006 r. Pomimo, że teren ten powstał na skutek degradującej działalności człowieka to jednak posiada on duże walory przyrodnicze i krajobrazowe. Występujące tu pasy szuwarów oraz tafla wody, a także duże ilości martwego drewna powodują, że jest to teren o podwyższonych cechach przyrodniczych. Często zdarza się, że tego typu tereny zasypywane są odpadami w wyniku źle pojętej rekultywacji, co jest dużym błędem. Należy dążyć do objęcia zbiorników ochroną oraz ich zachowania. Cały obszar, na którym pojawiły się odkształcenia

zajmuje obszar ok. 30 ha, choć dokładne określenie jego granic jest trudne do określenia, ze względu na ciągły kształt obniżenia. Przez obszar, na którym powstała nieka przebiegają linie kolejowe oraz linia wysokiego napięcia, co powodowało konieczność podwyższania nasypów i budowania umocnień dla podpór słupów elektroenergetycznych.

Zjawiska osuwiskowe

Na podstawie analizy danych kartograficznych, wizji terenowej i danych Systemu Ochrony Przeciwośuwiskowej (PIG), na analizowanym terenie nie stwierdzono zjawisk osuwiskowych – aktualnych lub historycznych. Analizowany teren pod względem ukształtowania terenu i litologii nie jest predysponowany do występowania tego rodzaju zjawisk, występują tu natomiast tereny dawnych hałd w rejonie ul. Starzyńskiego i ul. ul. Gen. Z. Waltera Jankego. Są to grunty o charakterze antropogenicznym, nieskonsolidowanym. Ewentualne lokowanie na tym terenie zabudowy jest niewskazane, a w razie potrzeby wymagane będzie przeprowadzenia szczegółowych badań geotechnicznych.

Osiadania terenu na skutek podziemnej eksploatacji górniczej

Na analizowanym terenie występują dwa rodzaje skutków podziemnej eksploatacji węgla kamiennego: eksploatacja płytka, prowadzona generalnie przed 1945 rokiem, a głównie w XIX w. oraz eksploatacja współczesna, prowadzona przez KWK „Kazimierz – Juliusz” w drugiej połowie XX w. i na początku XXI w. Tereny płytkiej eksploatacji wskazywane były w rejonie ul. S. Starzyńskiego i ul. Gen. Z. Waltera Jankego oraz w rejonie pomiędzy ul. Niecałą i ul. Leśną. Znajdują się tu również miejsca lokalizacji dawnych szybów górniczych, niestety często są to lokalizacje niepewne. Jako miejsca w miarę pewne można uznać lokalizacje szybów „Stara Dorota” i „Nowa Dorota”. Pozostałe szyby, które były wskazywane m.in. w opracowaniu ekofizjograficznym (2013 r.) oraz w SUiKZP (2016 r.) trudno jest jednoznacznie zlokalizować w terenie, brak jest również map, w tym archiwalnych, które pozwalałyby dokładnie zlokalizować miejsca posadowienia szybów, ani ich danych (np. głębokości, sposobu zabezpieczenia, daty odwiertów). W niektórych przypadkach drążenie szybu mogło zostać rozpoczęte, ale nie zakończone np. na skutek zalania wodą i taki niedokończony szyb pozostawiano samemu sobie. Na mapie uwarunkowań w opracowaniu ekofizjograficznym przedstawiono prawdopodobne aczkolwiek, co należy podkreślić, niepewne lokalizacje tych szybów, gdyż potwierdzenie pewne ich lokalizacji wymaga przeprowadzenia specjalistycznych, precyzyjnych badań z wykorzystaniem nowoczesnych technik, jednocześnie wskazano większy obszar, w którym występowanie dawnych szybów jest też możliwe, który pokrywa się z lokalizacją terenów tzw. płytkiej eksploatacji podziemnej, gdzie również należy zachować szczególną ostrożność na wypadek lokalizacji zabudowy i także na tym terenie konieczne jest bardziej szczegółowe uwzględnienie uwarunkowań geologiczno-inżynierskich.

Prócz śladów dawnej eksploatacji w podłożu terenu prowadzona była także eksploatacja współczesna przez długie lata prowadzona w ramach obszaru i terenu górniczego będącej w likwidacji kopalni Kazimierz-Juliusz. Eksploatacja w KWK Kazimierz-Juliusz została wstrzymana w 2015 r. w związku z czym nie przewiduje się dalszej eksploatacji węgla na tym obszarze, a co za tym idzie - wystąpienia szkód górniczych. Zasięg dokonanej eksploatacji pokrywa się z zasięgiem istniejącego terenu górniczego „Kazimierz – Juliusz II”. Brak jest informacji o skali osiadań, które wystąpiły na tym terenie łącznie w latach prowadzenia eksploatacji a o ich skali świadczy jednak chociażby zalewisko powstałe pomiędzy Borami i Maczkami.

Gleby

Użytkowanie terenu

Analizowany teren położony jest we wschodniej części miasta Sosnowiec. Obejmuje on tereny, które dawniej wchodziły w skład osobnych wsi: Maczki Stare, Bory, Cieśle, Wągródka, a które następnie znalazły się w granicach administracyjnych miasta. Generalnie cały analizowany obszar położony jest pośród terenów leśnych, można powiedzieć, że poszczególne osiedla stanowią rozległe śródleśne polany. W części zachodniej obszar przecięty jest licznymi liniami kolejowymi i związanymi z infrastrukturą kolejową urządzeniami. Duża sieć linii kolejowych na analizowanym obszarze związana jest z usytuowaniem w pobliżu końcowej stacji tzw. Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej Królestwa Polskiego, które wtedy wchodziło w skład wielkiego imperium rosyjskiego. Monumentalnej stacji towarzyszyła komora celna i zabytkowe koszary. Po drugiej stronie rzeki Białej Przemszy znajdowała się monarchia austriacka, stąd też dzielnicę Maczki oraz znajdujący się tu przystanek nazywano Granicą. W okresie późniejszym zlokalizowane tu zostały również pozostałe linie kolejowe, obsługujące głównie zakłady przemysłowe i kopalnie Zagłębia. W części centralnej i wschodniej analizowanego obszaru dominują rozległe powierzchnie leśne, pośród których zlokalizowane są osady Maczki Stare, Cieśle i Wągródka. Lasy zajmują ok. 615,34 ha, co stanowi ok. 67,13% powierzchni całego obszaru, składają się na nie jednak głównie mało wartościowe pod względem przyrodniczym monokultury sosnowe. Użytki rolne zajmują łącznie ok. 137 ha, co stanowi 14,95% powierzchni objętej opracowaniem, jednak w dużej mierze nie są one obecnie użytkowane i podlegają ugorowaniu. Niewielkie poletka są uprawiane pomiędzy domostwami głównie w Cieślach i Kolonii Wągródka. Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują łącznie ok. 135,55 ha, co stanowi ok. 14,79% powierzchni obszaru objętego opracowaniem, przy czym stosunkowo duży teren zajmują tereny kolejowe, jest to 48,73 ha, czyli nieco ponad 5% całego obszaru. Użytkowanie terenów na obszarze objętym opracowaniem przedstawiono w poniższej tabeli 1.

Tabela 1 Użytkowanie terenu na podstawie mapy ewidencyjnej

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Oznaczenie	Analizowany teren ha / %	
Użytki rolne	Grunty orne	R	55,72	6,08
	Sady	S	4,4	0,48
	Łąki trwałe	Ł	39,59	4,32
	Pastwiska trwałe	Ps	36,69	4,00
	Użytki rolne zabudowane	BR	-	-
	Grunty pod stawami	Wsr	-	-
	Rowy	W	0,6	0,07
	Użytki rolne razem		137,00	14,95
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Lasy	Ls	615,34	67,13
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	6,55	0,71
	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem		621,89	67,85
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe	B	48,11	5,25
	Tereny przemysłowe	Ba	9,57	1,04
	Inne tereny zabudowane	Bi	0,85	0,09
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	Bp	1,33	0,15
	Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	Bz	1,62	0,18
	Użytki kopalne	K	brak	
	Tereny komunikacji			
	Drogi	Dr	25,34	2,76
	Tereny kolejowe	Tk	48,73	5,32
	Inne tereny komunikacyjne	Ti	-	-
	Grunty zabudowane i zurbanizowane razem		135,55	14,79
Użytki ekologiczne	Użytki ekologiczne	E-N	6,68	0,73
Nieużytki	Nieużytki	N	10,83	1,18
Grunty pod wodami	Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi	Wm	brak	
	Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	Wp	1,51	0,16
	Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	Ws	-	-
	Grunty pod wodami razem		1,51	0,16
Tereny różne	Tereny różne	Tr	3,16	0,34
Razem			916,32	100%

Gleby

Spośród kompleksów rolniczej przydatności gleb zdecydowanie dominują użytki zielone średnie, które zajmują rozległe powierzchnie w rejonie tzw. Łąk Maczkowskich (na wschód od Kolonii Wągródka), na południe od Cieśli, w rejonie osady Feliks oraz w dolinie Bobrka.

Gleby kompleksu żytniego słabego i żytniego słabego występują głównie w rejonie Kolonii Cieśle. Gleby zaliczone do kompleksu zbożowo-pastewnego słabego występują głównie w Kolonii Wągródka oraz w dolinie Białej Przemszy (rejon zakola Koło Wody). W dolinie Białej Przemszy występują również użytki zielone słabe i bardzo słabe. Udział poszczególnych kompleksów glebowych przedstawiono w poniższej tabeli 2.

Tabela 2 Kompleksy rolniczej przydatności gleb analizowanego obszaru

Typ kompleksu glebowego	2z	7	9	6	3z
Gleby rolnicze analizowanego terenu 139,17 ha	60,88	30,56	28,55	11,17	8,01
Udział w 100% pokrycia	43,75	21,96	20,51	8,03	5,76

2z – użytki zielone średnie,

7 – kompleks żytni słaby,

9 – kompleks zbożowo-pastewny słaby,

6 – kompleks żytni słaby,

3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe

Spośród typów gleb występują tu głównie gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne oraz czarne ziemie zdegradowane i gleby szare. Występują one głównie w rejonie Borów, Cieśli i Kolonii Wągródka. W dolinie Białej Przemszy występują mady i gleby murszowo-mineralne i murszowate, natomiast w dolinie Bobrka dominują gleby brunatne oraz gleby mułowo-torfowe i torfowo-mułowe. Udział poszczególnych typów gleb przedstawiono na załączonej Mapie nr 6 oraz w poniższej tabeli 3.

Tabela 3 Typy gleb analizowanego obszaru

Typy gleb	Dz	Bw	M	T	F	E
Gleby rolnicze analizowanego terenu 139,17 ha	64,13	38,59	13,53	9,15	7,55	6,22
Udział w 100% pokrycia	46,08	27,73	9,72	6,57	5,43	4,47

Dz - czarne ziemie zdegradowane i gleby szare,

Bw - gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne,

M - gleby murszowo-mineralne i murszowate,

T – gleby torfowe i murszowo-torfowe ,

F - mady, E - mułowo-torfowe i torfowo-mułowe.

Zgodnie z mapą ewidencyjną miasta Sosnowiec na analizowanym obszarze dominują gleby klas słabych i najsłabszych (V i VI klasa bonitacyjna), zajmują one łącznie 117,98 ha, co stanowi 86,07% powierzchni gleb. Gleby klas średnich zajmują ok. 19,09 ha, co stanowi zaledwie 13,93% wszystkich gruntów ornych. W strukturze użytkowania przeważają grunty orne R, stanowią one 44,05% wszystkich gruntów rolnych. Udział łąk i pastwisk jest podobny, zajmują one odpowiednio 27,03% i 28,92% powierzchni wszystkich gruntów rolnych. W związku ze słabą jakością gleb ich zdecydowana większość jest od lat odlogowana i zarasta roślinnością ruderalną i zadrzewieniami. Niewielkie powierzchnie użytkowe rolniczo w postaci małych poletek występują jedynie wśród zabudowy osiedla Cieśle i Kolonii Wągródka. Występowanie klasoużytków na obszarze objętym ekofizjografią przedstawiono w poniższej tabeli 4. Różnice w powierzchni gleb wynikają z innego pokrycia, które wskazują mapy glebowe IUNG w Puławach i mapy ewidencyjne klasoużytków.

Tabela 4 Bonitacja gleb analizowanego terenu na podstawie mapy ewidencyjnej

Klasa gleby	RIVa	RIVb	RV	RVI	ŁIV	ŁV	ŁVI	PsIV	PsV	PsVI
Gleby rolnicze analizowanego terenu 137,07 ha	1,42	3,48	23,58	31,90	4,82	23,54	11,28	9,37	17,83	9,85
Udział w 100% pokrycia	1,04	2,54	17,20	23,27	3,52	17,17	8,23	6,84	13,01	7,19

3.7. ZASOBY NATURALNE

W głębokim podłożu zachodniej części analizowanego obszaru zostały udokumentowane złoża węgla kamiennego „Kazimierz-Juliusz” (ID Midas 367) oraz „Kazimierz-Juliusz 1” (ID Midas 15731). Złoże „Kazimierz-Juliusz” obejmuje część południowo-zachodnią i północno-zachodnią, zaś złoże „Kazimierz-Juliusz 1” część zachodnią. Pierwotnie złoża te stanowiły jedno złoże, zostały jednak wydzielone z przyczyn koncesyjnych. Z kolei niemal całą centralną i wschodnią część obszaru objętego opracowaniem (głównie tereny leśne, poza obszarami zabudowanymi) zajmuje złoże piasków podsadzowych „Szczakowa – Maczki” (ID Midas 239). Złoże to obecnie nie jest eksploatowane na analizowanym obszarze. W przeszłości w południowej części obszaru, w rejonie Starych Maczek było ono eksploatowane trzema stosunkowo niewielkimi odkrywkami. Złoże „Kazimierz – Juliusz 1” było przedmiotem eksploatacji przez KWK Kazimierz – Juliusz. Wyznaczono tu obszar i teren górniczy „Kazimierz – Juliusz II”, okres obowiązywania koncesji na wydobywie to 31 grudnia 2021 r. Obecnie jednak kopalnia ta jest likwidowana i nie przewiduje się tu dalszego prowadzenia działalności górniczej. Prawdopodobnie obszar i teren górniczy zostaną wygaszone.

Tabela 5

Udokumentowane złoża kopalin analizowanego obszaru

ID Midas	Złoże/	Obszar Górniczy / Teren górniczy	Kopalina	Zasoby geologiczne bilansowe ¹¹	Stan zagospodarowania
239	Szczakowa – Maczki	—	Piaski podsadzkowe	70659 tys. m ³	Złoże rozpoznane szczegóły
367	Kazimierz – Juliusz	—	Węgiel kamienny	173906 tys. t	Eksploracja złoża prowadzona od 1884 r., zaniechana 31 grudnia 2010 r.
15731	Kazimierz – Juliusz 1	Kazimierz-Juliusz II / Kazimierz-Juliusz II	Węgiel kamienny	92074 tys. t	Złoże Kazimierz – Juliusz 1 wydzielone w 2011 r. ze złoża Kazimierz – Juliusz. Eksploracja złoża zaniechana 29 maja 2015 r.

3.8. PRZYRODA OŻYWIONA

Roślinność potencjalna

Wg J. M. Matuszkiewicza¹², roślinność potencjalną na analizowanym terenie reprezentują tylko zbiorowiska leśne, które wymieniono poniżej:

- Kontynentalne bory mieszane (*Quercus - Pinetum*) – część północna obszaru;
- Suboceaniczne śródładowe bory sosnowe w kompleksie boru świeżego (*Leucobryo-Pinetum*) – część południowa obszaru;
- Niżowe łęgi olszowe i jesionowo-olszowe (*Fraxino-Alnetum*) – w dolinie Białej Przemszy;

Obecnie na analizowanym obszarze żadne z tych zbiorowisk nie jest obecne, zostały one zastąpione gruntami omymi, zabudową, a w przypadku lasów – drzewostanami o charakterze gospodarczym. Jedynie w dolinie Białej Przemszy występują niewielkie płyty łęgów olszowych, choć są one mocno przekształcone.

Roślinność rzeczywista

Analizowany obszar jest w dużej mierze przekształcony na skutek wieloletniej urbanizacji oraz zmian naturalnych siedlisk na terenach leśnych i rolnych. W strukturze użytkowania wyróżnić można poszczególne osady, tereny leśne, dolinę Białej Przemszy oraz tereny o charakterze rolnym najczęściej ugorowane. Znajdujące się tu osady mają zwykle podobny charakter: zabudowa mieszkaniowa przeplatana niewielkimi ogródkami i terenami małoobszarowych pól, w zdecydowanej większości ugorowanych i zarastających roślinnością ruderalną. Nie występują w obrębie poszczególnych osad tereny zieleni urządzonej, skwery, parki itp. Jedynie w rejonie osady Feliks oraz w Maczkach Starych znajdują się cmentarze, jednak poza terenami zurbanizowanymi, pośród terenów leśnych.

Dużą część analizowanego obszaru zajmują tereny leśne, właściwie można powiedzieć, że pozostałe formy zagospodarowania znajdują się pośród lasów, stanowiąc swoiste polany (zwłaszcza jeśli idzie o charakterystyczne śródleśne łąki). Lasy te wchodzą w skład Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Siewierz, leśnictwo Maczki. Występują tu typowe niskowiekowe drzewostany

¹¹ Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2015 r., PIG, Warszawa 2016 r.

¹² J. M. Matuszkiewicz: *Potencjalna roślinność naturalna Polski*. IGiPZ PAN, Warszawa 2008 r.

gospodarcze z przewagą sosny, miejscami rośnie tu również brzoza, dąb, robinia akacjowa, różne gatunki klonów itp. Wśród tych powierzchni leśnych brak jest praktycznie wartościowych siedlisk przyrodniczych. Oczywiście pełnią one ważną funkcję bioklimatyczną czy turystyczną, jednak pod względem przyrodniczym ich wartość jest bardzo mała. Jedynie tereny, na których gospodarka leśna nie jest prowadzona posiadają większą wartość, mowa tu głównie o terenach łąk, bezpośrednim sąsiedztwie Białej Przemszy, zalewisku bezodpływowym oraz rejonie torfowiska „Bory”. Wartościowe pod względem przyrodniczym tereny zostały wskazane w „Opracowaniu ekofizjograficznym” z 2013 r. i obejmują one tereny łąk suchych lub wilgotnych oraz torfowisk. Zostały one opisane w rozdziale 3.9 poniżej. Niestety duża część tych łąk nie jest obecnie użytkowana i zarasta roślinnością ruderalną a często nawet drzewami. Jedyną szansą ocalenia tych łąk jest powrót do ich rolniczego użytkowania w postaci właściwego koszenia i wypasu. Dolina Białej Przemszy oraz torfowisko „Bory” zostały objęte ochroną w ramach użytków ekologicznych, a teren torfowiska dodatkowo obszarem Natura 2000. Cennym terenem, który również winien być objęty ochroną przed zmianami zagospodarowania jest teren wodno-błotny niecki bezodpływowej pomiędzy Borami i Maczkami, który należy chronić w całości, gdyż tego typu obiekty mają bardzo dużą wartość dla podwyższenia lokalnej bioróżnorodności.

3.9. OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 R.

Ustanowione formy ochrony przyrody

Na terenie objętym opracowaniem spośród form ochrony przyrody, które zostały ustanowione znajdują się trzy tereny: 1) obszar **Natura 2000 PLH240038 Torfowisko Sosnowiec-Bory**, 2) **użytek ekologiczny „Torfowisko Bory”** oraz 3) **użytek ekologiczny „Śródleśne Łąki w Starych Maczkach”**.

Poza tymi trzema obszarami nie zostały ustanowione tu żadne obszarowe formy ochrony przyrody, brak jest tu również pomników przyrody.

Torfowisko Sosnowiec – Bory. Obszar Natura 2000 PLH 240038 zatwierdzony przez Komisję Europejską w marcu 2011 r. stanowi specjalny obszar ochrony (SOO), gdzie przedmiotem ochrony są wymienione w Zał. I Dyrektywy Rady 92/43/EWG siedlisko - 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*) oraz w Zał. II ww. Dyrektywy gatunek rośliny - Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*.

Obszar o powierzchni 2 ha zlokalizowany jest na terenie erozyjno-denudacyjnej Kotliny Przemszy, w południowej części miasta Sosnowiec na terenie Nadleśnictwa Siewierz, w obrębie Gołonóg i leśnictwie Maczki. Jest on położony w obniżeniu z niewielkim ciekim wodnym, trwale przewodniony, zasilany wodami wysiękowymi. W takich warunkach wykształciły się tutaj zbiorowiska nawiązujące do torfowisk niskich i przejściowych z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych, jak również odnotowuje się gatunki charakterystyczne dla torfowisk wysokich. Ponadto występują tu płaty młaki niskoturzycowej.

Na jego obrzeżach występują fragmenty z szuwarem trzcinowym jak również z roślinnością zaroślową. Obszar otoczony jest przez powierzchnie leśne (lasy gospodarcze) o różnej wilgotności. Stosunkowo dobrze zachowane siedlisko z typowo wykształconymi płatami roślinności i liczna populacja lipiennika to przedmiot ochrony w obszarze. Jest to jeden z najbardziej wartościowych przyrodniczo obiektów w aglomeracji górnośląskiej. W kontekście wymierania stanowisk lipiennika jest to stanowisko bardzo cenne. Jego populacja jest jedną z tych, które leżą w pobliżu południowej granicy zwartego zasięgu lipiennika Loesela w Europie. Stąd ochrona tego stanowiska ma istotne znaczenie w celu zachowania dotychczasowego kształtu jego zasięgu. Dodatkowo w obrębie omawianego terenu występuje szereg chronionych i zagrożonych regionalnie gatunków roślin naczyniowych, jak również bogata bryoflora.

Torfowisko Bory – użytek ekologiczny utworzony w 2002 roku na mocy Rozporządzenia Wojewody Śląskiego Nr 20/2002 z 15 maja 2002 r. [Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 36 poz. 1317]. Użytek zlokalizowany we wschodniej części miasta Sosnowiec zajmuje powierzchnię ok. 6,5 ha i ma na celu ochronę torfowisk przejściowych. Granica tego terenu pokrywa się częściowo z granicą obszaru Natura 2000 „Torfowisko Sosnowiec – Bory”, walory przyrodnicze tego terenu i przedmiot ochrony, jak opisany powyżej dla obszaru Natura 2000.

Śródleśne Łąki w Starych Maczkach – użytek ekologiczny utworzony w 2002 roku na mocy Rozporządzenia Wojewody Śląskiego Nr 25/2002 z 10 czerwca 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 42 poz. 1457). Użytek zlokalizowany w południowo-wschodniej części analizowanego obszaru zajmuje powierzchnię 31,38 ha i ma na celu ochronę śródleśnych łąk w dolinie Białej Przemszy ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.

Proponowane formy ochrony przyrody

Na obszarze objętym opracowaniem wskazano także dziesięć terenów do objęcia ochroną w „Opracowaniu ekofizjograficznym” (2013 r.), które tam nazwano i ponumerowano. Stan tych terenów zweryfikowano w „Opracowaniu ekofizjograficznym dla obszaru Ostrowy-Wschód i Maczki-Wschód [BOŚ EKOSOUND S.C., sierpień 2018], wykorzystując do zaktualizowania opisu stanu tych terenów ich wcześniejszą numerację, dodano także dwa nowe tereny, numer 40-A i 44-A, które także proponuje się objąć ochroną: 40A - teren dawnych hałd kopalni „Dorota”, przy czym miałyby one raczej wartość historyczną niż przyrodniczą, jako stanowisko dokumentacyjne oraz 44A - teren zalewiska bezodpływowego pomiędzy Borami i Maczkami, pod rozwidleniem linii kolejowych. Granice poszczególnych terenów zostały dostosowane do obecnych warunków terenowych i w miarę możliwości oparte na istniejących wydzieleniach geograficznych lub ewidencyjnych.

Generalnie wymienione poniżej obszary obejmują najwartościowsze pod względem przyrodniczym tereny analizowanego obszaru¹³ a ich charakterystykę zamieszczono w poniższej tabeli 6:

- Nr 40 - Wilgotne łąki nad rzeką Bobrek w Ostrowach Górniczych,
- Nr 40A – Pozostałości hałd kopalni „Dorota”,
- Nr 41 - Staw śródleśny i jego otoczenie w Ostrowach Górniczych,
- Nr 42 - Wilgotne i suche łąki w Ostrowach Górniczych,
- Nr 44 - Obszar śródleśnych torfowisk w Maczkach,
- Nr 44A – Zalewisko w Maczkach,
- Nr 45 - Wilgotne łąki śródleśne na wschodzie miasta,
- Nr 46 - Staw w Kolonii Cieśle,
- Nr 47 - Śródleśne łąki przy wschodniej granicy miasta,
- Nr 48 - Wilgotne łąki mieczykowe w Kolonii Wągródka,
- Nr 49 - Dolina Białej Przemszy w Maczkach.

Wszystkie te tereny wyróżniają się swoją bioróżnorodnością i wskazane jest objęcie ich ochroną przed zabudową. Jedynie część terenu 46 już obecnie ulega przekształceniu, gdyż wg uchwalonego uchwałą nr 711/XLIII/05 mpzp stanowi teren zabudowy mieszkaniowej 69bMN. Z kolei część zachodnia i wschodnia terenu nr 48 również wskazywana była w mpzp z 2005 r. do zabudowy, ale jak do tej pory urbanizacja nie nastąpiła. W przypadku śródleśnych łąk konieczne jest przeprowadzenie zabiegów ochronny czynnej w postaci prowadzenia wypasu lub koszenia, gdyż w wielu miejscach zarastają one roślinnością ruderalną. Ich lokalizację zamieszczono na dołączonej mapie WSKAZANIE TERENÓW Z MOŻLIWOŚCIĄ URBANIZACJI.

¹³ Opracowanie Ekofizjograficzne dla miasta Sosnowca, Ekoid, Katowice, 2013 r., uzupełnione [BOŚ EKOSOUND S.C., sierpień 2018];

Tabela 6
Wartościowe pod względem przyrodniczym tereny proponowane do objęcia ochroną

Nr	Nazwa	Opis	Wartości przyrodnicze i gatunki chronione	Uwagi/forma ochrony
40	Wilgotne łąki nad rzeką Bobrek w Ostrowach Górniczych	Teren z płatami łąk wilgotnych z rozproszonymi zadrzewieniami i zakrzewieniami. Obszar poprzecinany jest licznymi rowami z roślinnością siedlisk wilgotnych i podmokłych.	Ptaki lęgowe: cierniówka, czajka, derkacz, dudek, dziwonia, gąsiorek, kłaskawka, kszyc, łożówka, pliszka żółta, pokłaskwa, potrzyszcz, potrzos, przepiórka, świerszczak	Łąki wymagają przeprowadzenia zabiegów wykaszania i/lub wypasu gdyż zarastają roślinnością ruderalną i zadrzewieniami. Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny
40A	Pozostałości hałd kopalni „Dorota”	Teren dawnych hałd kopalni „Dorota”, posiada bardziej wartość historyczna niż przyrodniczą.	Brak szczególnych wartości przyrodniczych, wartość stanowią pozostałości historycznych hałd	Proponowana forma ochrony: stanowisko dokumentacyjne
41	Staw śródleśny i jego otoczenie w Ostrowach Górniczych	Śródleśny staw w otoczeniu zadrzewień łęgowych. W rejonie lustra wody występuje roślinność szuwarowa. Na obrzeżach terenu pojawiają się gatunki borowe. Miejsce rozrodu płazów	Rośliny: kruszyna pospolita, kruszczyk szerokolistny Płazy: kumak nizinny, żaby brunatne i zielone Gady: jaszczurka żyworodna Ptaki lęgowe: kokoszka, łyska, potrzos, rudzik, trzcinniczek, wilga, wodnik	Kondycję stawu poprawiłoby niewątpliwie jego ponowne napełnienie wodą, niemniej należałoby pozostawić jak największe powierzchnie szuwarów. Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny
42	Wilgotne i suche łąki w Ostrowach Górniczych	Obszary łąk wilgotnych (na północy) i suchych (na południu) z lokalnymi zadrzewieniami.	Rośliny: kruszczyk błotny Ptaki lęgowe: gąsiorek, kłaskawka, świerszczak, myszółw	Część północna tego terenu, poza granicami opracowania, została już zabudowana. Część południowa ciągle posiada pewne walory, choć mocno zredukowane. Łąki wymagają przeprowadzenia zabiegów wykaszania i/lub wypasu gdyż zarastają roślinnością ruderalną i zadrzewieniami. Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny
44	Obszar śródleśnych torfowisk w Maczkach	Obszar wilgotnej niecki z cennymi płatami torfowisk przejściowych i wysokich. Część terenu objęta jest ochroną w postaci Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk NATURA 2000 i użytku ekologicznego. Lokalne zagłębienia terenu stanowią miejsca rozrodu płazów.	Rośliny: rosiczka okrągłolistna, długolistna i pośrednia, bagno zwyczajne, tłustosz pospolity, przygielka biała, lipiennik Loesela, kruszyna pospolita, gruszyca okrągłolistna, jednostronna i mniejsza, pomocnik baldaszkowaty. Płazy: żaby zielone i brunatne, Ptaki lęgowe: dzięcioł duży	Teren jest częściowo chroniony jako obszar Natura 2000 i użytek ekologiczny, proponuje się jednak rozszerzyć ochronę do całego terenu leśnego, który wyznaczają ul. Czerpakowa, ul. Maczkowska i linie kolejowe. Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny
44A	Zalewisko w Maczkach	Teren trzech zbiorników wodnych powstałych w wyniku podziemnej eksploatacji węgla kamiennego.	Brak informacji o przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej, nie mniej jak każdy tego typu teren wodno-błotny stanowi potencjalne siedlisko płazów, gadów i ptaków	Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny. Teren zbiorników należy chronić przed źle rozumianą rekultywacją, która mogłaby doprowadzić do zasypania zbiorników.
45	Wilgotne łąki śródleśne na wschodzie miasta	Obszar obejmujący płaty śródleśnych łąk wilgotnych oraz młak niskoturzycowych i torfowisk przejściowych. Lokalnie występują również płytkie zagłębienia ze stagnującą wodą i roślinnością pływającą. Na obrzeżach pojawiają się m.in. zakrzewienia wierzbowe.	Gady: jaszczurka żyworodna	Teren został niestety silnie przekształcony na skutek przeprowadzonej tu wycinki leśnej. Obecnie jego wartość silnie się obniżyła, niemniej w dalszym ciągu warto pozostawić ten teren wolny od zabudowy i przekształceń. Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny
46	Staw w Kolonii Cieśle	Zróżnicowany siedliskowo obszar obejmujący płaty torfowisk przejściowych (młak niskoturzycowych) oraz łąk wraz ze skupieniami drzew i krzewów. Obecny jest tutaj również zbiornik wodny wraz z roślinnością szuwarową i pływającą. Miejsce rozrodu płazów.	Rośliny: grzybienie białe, kruszyna pospolita, kruszczyk błotny, Płazy: żaby zielone	Obecnie teren silnie zarośnięty zadrzewieniami o charakterze łęgowym, wierzbami i olchami. Nazwa terenu jest niefortunna, być może dawniej znajdował się tu staw, który zarósł i przestał być użytkowany. Niemniej teren ten jest wilgotny w podłożu i wymaga ochrony przed zabudową. Niestety część terenu została wskazana w obowiązującym mpzp z 2005 r. jako tereny mieszkaniowe i ulega przekształceniu. Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny
47	Śródleśne łąki przy wschodniej granicy miasta	Obszar śródleśnych łąk ze zbiorowiskami ciepłolubnymi i suchymi. Kształtują się tu również fragmenty łąk świeżych.	Brak informacji	Teren znajduje się w dużej mierze pod liniami wysokiego napięcia, co sprzyja zachowaniu tych siedlisk (zmniejszenie ryzyka prowadzenia wadliwej gospodarki leśnej sprzyjającej niszczeniu wartościowych siedlisk) Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny
48	Wilgotne łąki mieczykowe w Kolonii Wągródka	Zagrożone stanowiska mieczyka dachówkowatego, kosaćca syberyjskiego oraz zimowita jesiennego na zarastanych przez gatunki drzewiaste i krzewiaste płatach łąkowych	Rośliny: kosaciec syberyjski, zimowit jesienny, mieczyk dachówkowaty Gady: jaszczurka żyworodna	Łąki wymagają przeprowadzenia zabiegów wykaszania i/lub wypasu, gdyż zarastają roślinnością ruderalną i zadrzewieniami. Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny Niestety część terenu została wskazana w obowiązującym mpzp z 2005 r. jako tereny mieszkaniowe (część zachodnia, a część jako tereny P i UP)
49	Dolina Białej Przemszy w Maczkach	Obszary niewielkich oczek wodnych i pozostałość dawnych starorzeczy Białej Przemszy ze zbiorowiskami o charakterze łęgowym, a także tereny zbiorowisk borowych. Występują tu również płaty śródleśnych łąk.	Rośliny: kalina koralowa, kruszyna pospolita, wawrzynek wilcze łycio, listera jajowata, buławnik czerwony, kruszczyk szerokolistny i rdzawoczerwony, kruszczyk błotny Ptaki lęgowe: cierniówka, dzięcioł duży, gajówka, gąsiorek, grubodziób, kukulka, myszółw, piecuszka, pierwiosnek, rudzik,	Teren objęty częściowo ochroną jako użytek ekologiczny, ale wartościowe byłoby jego rozszerzenie. Łąki wymagają przeprowadzenia zabiegów wykaszania i/lub wypasu, gdyż zarastają roślinnością ruderalną i zadrzewieniami. Proponowana forma ochrony: użytek ekologiczny

3.10. POWIĄZANIA EKOLOGICZNE

Analizowany teren znajduje się poza korytarzami ekologicznymi ustanowionymi dla ssaków drapieżnych i kopytnych oraz dla ptaków i nietoperzy. Na terenie objętym planem, w obrębie poszczególnych osiedli występują tereny silnie zurbanizowane, tak więc możliwość migracji zwierząt jest tu bardzo ograniczona, natomiast na rozległych terenach leśnych otaczających zurbanizowane obszary możliwość migracji zwierząt jest duża. Również i w dolinie Przemszy zwierzęta mają możliwość migracji, aczkolwiek żadne korytarze ekologiczne nie były tu wyznaczane, tak w skali regionalnej, jak i krajowej, gdyż dalej w kierunku zachodnim, w centralnej części Sosnowca możliwości migracji praktycznie brak. W dolinie Przemszy wyznaczono natomiast korytarz spójności „M13 Biała Przemsza i Sztola” oraz korytarz „M15 Biała Przemsza – Bory – Sławków”, które nie będą zagrożone ponieważ w ich obrębie nie przewiduje się żadnych zmian. Pewnym problemem może być przecięcie korytarza spójności „M15 Biała Przemsza-Bory-Sławków”, który biegnie lasami z północy na południe. Na obszarze objętym mpzp korytarz ten nie jest zagrożony, lecz tuż poza północno-wschodnią granicą opracowania, pomiędzy linią kolejową, a Euroterminalem Sławków trasa KDG może go przecinać, jest to jednak teren położony poza opracowaniem i nie znane są szczegóły przebiegu. Wpływ na zachowanie drożności tego korytarza powinien zostać szczegółowo rozpatrzony w opracowaniach dotyczących realizacji drogi KDG – poza obszarem opracowania.

3.11. KRAJOBRAZ

Na obszarze objętym opracowaniem można wyróżnić dwa główne typy krajobrazu: krajobraz miejski w typie podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną oraz krajobraz leśny, miejscami jednak pojawiają się tu inne podtypy krajobrazu. Poszczególne osiedla prezentują krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, przy czym należy mieć na uwadze, że dawniej funkcjonowały one jako wioski, dopiero w drugiej połowie XX w. ich charakter zmienił się na zdecydowanie miejski. Na obszarach poszczególnych osiedli brak jest szczególnie interesujących form krajobrazu związanych np. z terenami parkowymi, pomnikami, miejscami pamięci, interesującymi zespołami zabudowy, zabytkami itp., choć może się tu podobać spokojny charakter tych miejsc. Na dużej części obszaru występuje krajobraz leśny, który również nie cechuje się dużymi walorami, dominują tu monotonne drzewostany sosnowe o jednolitej strukturze, które praktycznie w każdym miejscu wyglądają podobnie. Odbiór tych leśnych krajobrazów zależy od osobistych preferencji, należy jednak mieć na uwadze, że nie są to lasy o charakterze naturalnym. Tereny łąk, które dawniej prezentowały wyższe walory krajobrazowe obecnie silnie zarastają i nie przedstawiają już dobrych możliwości obserwacji. Jedynym wyjątkiem są tu łąki w dolinie Bobrka, które prezentują się ciągle dość dobrze, zwłaszcza obserwowane z nasypu kolejowego. Tereny dawnych hałd w rejonie historycznej kopalni Dorota są zadrzewione i widoczne dopiero z bliższej odległości. Elementem krajobrazu o niskich walorach są niewątpliwie linie kolejowe i ich otoczenie, które przecinają zachodnią część obszaru. Wysokie nasypy

porośnięte roślinnością ruderalną sprawiają negatywne wrażenie, zwłaszcza, że w ich pobliżu występują również tereny leśne o niskich wartościach krajobrazowych. W wielu miejscach, w celu podwyższania nasypów i ich umacniania sypano odpady pogórnice, co również negatywnie wpływa na krajobraz. Pomiędzy Borami i Maczkami znajduje się zalewisko bezodpływowe, którego walory krajobrazowe mogą być odbierane niejednoznacznie. Z jednej strony znajdują się tu zbiorniki wodne otoczone lasami, miejscami z pasami szuwarów, z drugiej jednak teren ten przecinają nasypy linii kolejowych oraz linie wysokich napięć. W dużej mierze właśnie w tym terenie sypano odpady pogórnice, co w wielu miejscach może sprawiać negatywne wrażenie. Teren ten niewątpliwie zyskałby krajobrazowo, gdyby udało się wyplenić roślinność ruderalną (liczne rdestowce) oraz zamaskować podłoże, które w wielu miejscach budują odpady pogórnice. Dolina Białej Przemszy posiada pewne walory krajobrazowe, jednak z analizowanego obszaru jest ona niemal niewidoczna. Brzegi rzeki są mocno zarośnięte zadrzewieniami i brak jest tu ścieżek, które ułatwiałyby możliwość łatwej obserwacji rzeki. Brak jest również w dolinie Białej Przemszy otwarcie widokowych, które umożliwiałyby dalsze pola obserwacji. Jedynie w rejonie Starych Maczek znajduje się niewielka kładka, z której istnieje możliwość obserwacji rzeki, jednak jak to już wspomniano brzegi rzeki są mocno zarośnięte zadrzewieniami i brak tu dalekich wglądów krajobrazowych.

Trudno jest jednoznacznie ocenić walory krajobrazu obszaru objętego opracowaniem. Niewątpliwie obszar ten posiada duży potencjał krajobrazowy wynikający z jego historycznych i przyrodniczych uwarunkowań, jednak ze względu na niską jakość lasów w wielu miejscach nie ma on dużej wartości. W poprawie krajobrazu niewątpliwie bardzo pomogłyby zabiegi wykaszania łąk, stopniowej poprawy jakości lasów, wycinania roślinności ruderalnej, ale także i udostępnienia części terenów w postaci ścieżek spacerowych czy rowerowych np. wzdłuż Białej Przemszy, w rejonie starych hałd czy w dolinie Bobrka.

3.12. ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

W obszarze objętym planem, nie stwierdzono występowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego ani do Gminnej Ewidencji Zabytków. Dla istniejącego stanowiska archeologicznego nr 11 (AZP 98-50), wskazanego w projekcie planu, zarówno w części tekstowej, jak i w części rysunkowej, w przypadku prowadzenia prac ziemnych, ustalono nakaz wykonywania wszelkich prac zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

3.13. STAN POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Wg danych prowadzonego zgodnie z Art. 25 ust. 2 POS przez WIOŚ w Katowicach Państwowego Monitoringu Środowiska, zaprezentowanych w „Rocznej ocenie jakości stanu powietrza w województwie śląskim” (GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska; Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, kwiecień 2019) zamieszczonych na stronie internetowej <http://>

katowice.pios.gov.pl/index.php?tekst=monitoring/informacje/stan2018/i, w roku 2018 dopuszczalne stężenia substancji w powietrzu w mieście Sosnowiec (stacja pomiaru przy ul. Lubelskiej) nie były przekroczone, z wyjątkiem przekraczanego w całej Aglomeracji Śląskiej stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} (w sezonie zimowym), mierzonego na stacji przy ul. Kossutha w Katowicach.

Jest to jakość nieco lepsza niż w całej Aglomeracji Śląskiej (o kodzie PL2401), zaliczonej do klasy C - z uwagi na przekroczone standardy dla BaP, NO₂, PM₁₀ i PM_{2,5} oraz O₃.

3.14. JAKOŚĆ KLIMATU AKUSTYCZNEGO

Na obszarze objętym projektem mpzp, wg utworzonej dla gminy Sosnowiec mapy akustycznej (aktualizacja 2013 r.), źródłem ponadnormatywnego hałasu jest jedynie ruch pojazdów po przebiegającej wzdłuż wschodniej granicy ulicy Maczkowskiej, ale w jej sąsiedztwie nie występują tereny chronione.

4. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU

Na części analizowanego obszaru obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania z 2005 r. Na pozostałych obszarach brak jest obowiązujących mpzp. Na obszarach gdzie brak jest mpzp, w związku z istnieniem w pobliżu różnych typów zabudowy możliwa byłaby tu realizacja zabudowy na drodze decyzji o warunkach zabudowy na podstawie tzw. „zasady dobrego sąsiedztwa”. Tak więc w przypadku braku realizacji ustaleń planu duże części terenu mogłyby zostać zabudowane, przy czym dopuszczona byłaby pewna dowolność realizacji zabudowy, co mogłoby skutkować powstawaniem obiektów, które nie współgrałyby z otoczeniem lub też lokowane byłyby niezgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ochrony ładu przestrzennego.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Na analizowanym terenie nie stwierdza się występowania szczególnych problemów ochrony środowiska związanych z występowaniem obszarów chronionych, gdyż istniejące obszary chronione (obszar Natura 2000, użytki ekologiczne) pozostają nie zagrożone, w ich obrębie wskazano tereny zielone, nie ma tu możliwości zabudowy. Nie stwierdza się również występowania innych problemów ochrony środowiska, jak zanieczyszczenia, przekroczenia standardów itp. Problemem środowiska na analizowanym terenie jest niewątpliwie bardzo niska jakość terenów leśnych (sosnowe monokultury leśne).

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowiec powinny zostać uwzględnione priorytety w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz projektów dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej. Poszczególne dyrektywy, międzynarodowe akty prawne zostały wdrożone do polskiego prawodawstwa i tym samym znalazły swoje odzwierciedlenie w projektowanym dokumencie. Projekt analizowanego dokumentu uwzględnia wytyczne i cele ochrony środowiska przyjęte w wyżej wymienionych dyrektywach i konwencjach, poprzez zamieszczenie zapisów dotyczących różnych aspektów środowiska, zwłaszcza w zakresie jego ochrony. Zostało utrzymane założenie strategiczne dokumentów wszystkich poziomów, że celem generalnym rozwoju jest rozwój zrównoważony, przez który należy rozumieć zrównoważony udział wszystkich istotnych czynników ekologicznych, gospodarczych i społecznych.

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU

7.1. WPŁYW NA OBSZARY NATURA 2000 I POZOSTAŁE OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 R.

Na analizowanym obszarze znajduje się jeden obszar Natura 2000 – Torfowisko Sosnowiec-Bory. Został on uwzględniony w projekcie planu, a jego obszar wskazano jako tereny zielone, nie ma tu jakichkolwiek możliwości realizacji zabudowy. Nie przewiduje się zagrożenia tego obszaru. Także teren dwóch użytków ekologicznych: „Torfowisko Bory” i „Śródleśne Łąki w Starych Maczkach” pozostawiono wolne od zabudowy i nie przewiduje się ich zagrożenia.

Poza tymi obszarami na terenie objętym mpzp oraz w sąsiedztwie nie występują obszary NATURA 2000 i inne formy ochrony przyrody. Wskazywano tu natomiast kilka obszarów do pełnienia takiej funkcji, cennych pod względem przyrodniczym (tereny proponowane do objęcia ochroną wg opracowania ekofizjograficznego, rozdział 3.9). Zdecydowana większość z nich została uwzględniona poprzez pozostawienie ich w gospodarowaniu przyrodniczym, niestety jednak tereny o nr 42, 46 i 48 wskazano częściowo do zabudowy. Teren cenny pod względem przyrodniczym nr 46 został częściowo wskazany do zabudowy, gdyż zgodnie z obowiązującym od 2005 r. mpzp stanowi on tereny zabudowy mieszkaniowej 69bMN, na których wydawane były decyzje umożliwiające zabudowę i, jak ustalono przy ostatniej wizji terenowej, proces ten następuje. Na terenie nr 46 „Staw w Kolonii Cieśle” znajduje się podmokła dolina porośnięta roślinnością łęgową, być może pozostałość dawnego stawu. Część tego terenu pozostawiono w formie wolnej od zabudowy lecz część wskazano pod zabudowę, by usankcjonować następujące zgodnie z prawem miejscowym zmiany zagospodarowania (trwająca zabudowa). Jest to teren podmokły o

charakterze łągowym, bez zbiornika wodnego, nie pełni funkcji korytarza ekologicznego, gdyż znajduje się w dużej mierze pośród istniejącej zabudowy. Mimo znacznego zawężenia tego terenu w sąsiedztwie ulicy Kolonia Wągródka zachowano możliwość lokalnej migracji pomiędzy terenami leśnymi TT.37 ZL i TT.39 a TT.24 ZL. Tereny lasów otaczające Maczki i Ostrowy, a także dolinę Przemszy pozostawiono wolne od zabudowy, zwierzęta będą miały pełną możliwość przemieszczania się.

Fragment terenu proponowanego do objęcia ochroną nr 42 (teren TT.10Z) wskazano w części północno-zachodniej do zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (teren TT.9MN) oraz wskazano tu przebieg drogi dojazdowej TT.KD2D (część zachodnia) i TT.KD1D (część północna). Dla tego terenu wcześniej nie obowiązywał mpzp. Realizacja drogi i zabudowy mieszkaniowej nie wpłynie na całość analizowanego terenu, gdyż tylko jego niewielka część zostanie zmieniona, pozostała część dalej będzie pełniła funkcję łąki. Teren przeznaczony do ochrony nr 42 zajmował ok. 4,08 ha, zaś zajęty pod zabudowę zostanie teren o powierzchni ok. 0,42 ha, wolne od zabudowy pozostanie więc ok. 89% jego powierzchni. Dużym zagrożeniem dla tego terenu jest jego zarastanie roślinnością ruderalną i podrostem krzewów. Zdecydowana większość terenu pozostanie w obecnym zagospodarowaniu oraz będzie ona miała kontakt z terenem leśnym na wschodzie.

Dwa fragmenty terenu nr 48 o powierzchni 28,15 ha również wskazano do zabudowy: na ten teren zachodzi część terenu nr TT.49 MN w części zachodniej oraz część terenu nr TT.46 UB w części wschodniej. Zajęte zostaną odpowiednio: dla terenu TT.49 MN ok. 0,6 ha, a dla terenu TT.46 UB 2,88 ha. W użytkowaniu przyrodniczym pozostanie więc w dalszym ciągu 24,67 ha terenu zaproponowanego do ochrony nr 48, stanowi to więc ok. 87,6% powierzchni terenu. Dużym zagrożeniem dla tego terenu jest jego zarastanie roślinnością ruderalną i podrostem krzewów. Zdecydowana większość terenu pozostanie w obecnym zagospodarowaniu oraz będzie ona miała kontakt z terenem leśnym na południu i północy (na północy barierę stanowi istniejąca droga, ale za nią dalej rozciąga się wolny od zabudowy teren leśny).

7.2. WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE

Projekt planu nie wprowadza nowych terenów i sposobów zagospodarowania, które w sposób znaczący mogłyby pogorszyć jakość wód powierzchniowych. Projekt planu nie wprowadza ustaleń, które byłyby w jakikolwiek sposób kolizyjne z wodami powierzchniowymi, nie nastąpi więc degradacja tego komponentu środowiska. Powstanie nowej zabudowy niewątpliwie wpłynie na zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków i wód opadowych, jednak nie będzie to istotnym problemem, biorąc pod uwagę fakt niemal całkowitego skanalizowania miasta Sosnowiec oraz analizowanego terenu. W celu przeciwdziałania zanieczyszczeniom projekt planu przewiduje docelowo nakaz odprowadzania ścieków do miejskiej kanalizacji sanitarnej a wód opadowych do kanalizacji deszczowej. W związku z ustaleniami projektu planu nie przewiduje się zagrożenia dla wód powierzchniowych.

7.3. WPŁYW NA WODY PODZIEMNE

Na analizowanym terenie występują użytkowe poziomy wodonośne w utworach czwartorzędowych i karbońskich. Powstanie nowej zabudowy z niedostatecznie rozwiązany systemem odprowadzania ścieków może w przypadku odprowadzania do ziemi wpłynąć na jakość wód podziemnych (gruntowych). Dlatego dla ochrony wód podziemnych kluczowe znaczenie mają działania, które wykraczają poza ramy planowania przestrzennego, takie jak realizacja systemu kanalizacji i podłączanie się do niej poszczególnych terenów, analogicznie jak wskazane dla ochrony wód powierzchniowych.

Projekt planu przewiduje docelowo nakaz odprowadzania ścieków do miejskiej kanalizacji sanitarnej a wód opadowych do kanalizacji deszczowej. W związku z ustaleniami projektu planu nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na wody podziemne.

7.4. WPŁYW NA KLIMAT

W szerszej skali realizacja ustaleń planu nie będzie miała zauważalnego wpływu na klimat. Pewnej zmianie ulegnie mikroklimat w bezpośrednim sąsiedztwie terenów, na których będzie powstawała nowa zabudowa. W związku z tym zwiększy się szorstkość powierzchni ziemi, a co za tym idzie nastąpi zmniejszenie warunków przewietrzania. Lokalnie może to mieć znaczenie dla pogorszenia jakości powietrza w związku z problemem niskiej emisji, co wymaga podjęcia działań systemowych na poziomie krajowym czy wojewódzkim, które wykraczają poza ramy miejscowego planu zagospodarowania.

7.5. WPŁYW NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI

7.5.1. Wpływ na ukształtowanie terenu

Budowa nowych obiektów o charakterze mieszkaniowym lub usług baz techniczno-transportowych może nieznacznie wpłynąć na przekształcenie powierzchni terenu, nie będzie ona jednak miała charakteru znaczących przekształceń. W przypadku realizacji nowej zabudowy nie należy spodziewać się znaczących przekształceń, projekt planu nie przewiduje bowiem w tym miejscu wielkoskalowych przedsięwzięć, takich jak drogi wyższych klas czy inne obiekty, których budowa związana jest z przemieszczaniem znaczącej ilości mas ziemnych (odkrywkowe kopalnie, składowiska odpadów). Jedynym wyjątkiem będzie tu możliwość realizacji drogi klasy KDG, która może generować większe zmiany powierzchni ziemi w postaci wykopów czy nasypów. Zmiany powierzchni ziemi należy uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji, jednocześnie jednak nie powodujące znaczących przekształceń morfologii terenu. Mimo wszystko będzie to nadal oddziaływanie w ramach normalnego korzystania ze środowiska związanego z zainwestowaniem terenu. Powstałe w wyniku tego masy ziemne zostaną zagospodarowane albo na terenie przedsięwzięcia albo poza nim, np. do niwelacji terenu, umocnień, itp. – zgodnie z przepisami odrębnymi. Projekt planu nie przewiduje np. nowych terenów powierzchniowej eksploatacji kopalin czy składowania odpadów, które to działania mogłyby rzeczywiście znacząco i trwale wpłynąć na ukształtowanie terenu.

7.5.2. Wpływ na gleby

Przy powstaniu planowanej zabudowy istniejące tu gleby ulegną w większości zniszczeniu. Zdecydowana większość terenów, które obecnie nie są zabudowane, a które zmieniają zagospodarowanie to grunty orne, ale często obecnie ugorowane i zarośnięte samosiejkami drzew i krzewów. Od strony formalnej stanowią one nieużytki. Projekt planu przewiduje pozostawienie minimalnej powierzchni biologicznie czynnej dla poszczególnych terenów, pomimo to przewiduje się, że tereny poddane pod zabudowę zostaną bezpowrotnie stracone dla rolnictwa. Należy pamiętać, że w świetle obowiązującego prawa zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161) przekształcenie gleb klasy III na cele nierolnicze oraz gruntów leśnych na cele nieleśne w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego poza obszarami miast wymaga zgody odpowiedniego organu. Na terenie objętym planem nie nastąpi konieczność zmiany przeznaczenia gruntów III klasy na cele nierolnicze, gdyż gleby tej klasy tu nie występują. Nastąpi natomiast konieczność zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. W przypadku analizowanego obszaru problemem są zaszłości związane z realizacją w przeszłości dróg lub innej zabudowy na terenach leśnych bez pozyskania zgód. Tereny, które stały się np. drogami formalnie dalej pozostają terenami leśnymi. W procedurze uzyskania zgody leśnej zaszłości te będą musiały zostać wyjaśnione.

7.6. WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE

Projekt planu ujawnia udokumentowane złoża i jednocześnie nie wprowadza form zagospodarowania przestrzennego, które kolidowałyby ze złożami węgla kamiennego i uniemożliwiały ich ewentualną eksploatację w przyszłości. Nie przewiduje się, by jakikolwiek podmiot planował eksploatację na tym terenie. Eksploatacja węgla na terenie Sosnowca została zakończona, a istniejące kopalnie uległy likwidacji.

7.7. WPŁYW NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I POWIĄZANIA EKOLOGICZNE

Realizacja obiektów o charakterze mieszkaniowym lub rozbudowa bazy transportowej będzie miała miejsce w obrębie obszarów obecnie już bardziej lub mniej zurbanizowanych, gdzie najczęściej występuje roślinność o charakterze ruderalnym lub pozostałości dawnych gruntów ornych. Fragmenty terenów do zabudowy obejmują również zadrzewienia, gdzie dominują powierzchnie porośnięte podrostem sosny. Realizacja zabudowy spowoduje zanik tego typu roślinności. Przewiduje się, że na terenach poddanych urbanizacji funkcję terenów zielonych w ilości odpowiadającej współczynnikowi powierzchni biologicznie czynnej będzie pełniła zieleń urządzona np. w formie trawników, klombów, ogrodów itp. Zabudowa tych terenów nie spowoduje znaczącego zubożenia wartości przyrodniczych, gdyż już obecnie ich wartość jest niewielka. Główne powierzchnie lasów okalające Maczki i Ostrowy oraz dolinę Przemszy pozostawiono wolne od przekształceń. Najcenniejsze tereny objęte ochroną będą zachowane, pozostałe najwartościowsze pod względem przyrodniczym tereny także objęto granicami terenów

zielonych, z wyjątkiem terenu nr 46 „Staw w Kolonii Cieśle”, którego część znajduje się na obszarze wskazanym do zabudowy jako tereny mieszkaniowe już w aktualnie obowiązującym mpzp z 2005 r., co zostało utrzymane i obecnie aby uniknąć ewentualnych odszkodowań. Teren ten jest przekształcany w oparciu o uzyskane decyzje zezwalające na zabudowę a z czasem zapewne ulegnie dalszemu przekształceniu. Pozostawiono niewielki przesmyk, w miejscu gdzie dolina jest najbardziej podmokła (oś doliny dawnego ciek), dla zachowania możliwości lokalnej migracji między terenami leśnymi. Zabudowa może być realizowana jeszcze na dwóch terenach wskazywanych do ochrony: nr 42 i 48.

Fragment terenu proponowanego do objęcia ochroną nr 42 (teren TT.10Z) wskazano w części północno-zachodniej do zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (teren TT.9MN) oraz wskazano tu przebieg drogi dojazdowej TT.KD2D (część zachodnia) i TT.KD1D (część północna). Dla tego terenu wcześniej nie obowiązywał mpzp. Realizacja drogi i zabudowy mieszkaniowej nie wpłynie na całość analizowanego terenu, gdyż tylko jego niewielka część zostanie zmieniona, pozostała część dalej będzie pełniła funkcję łąki. Teren przeznaczony do ochrony nr 42 zajmował ok. 4,08 ha, zaś zajęty pod zabudowę zostanie teren o powierzchni ok. 0,42 ha, wolne od zabudowy pozostanie więc ok. 89% jego powierzchni. Dużym zagrożeniem dla tego terenu jest jego zarastanie roślinnością ruderalną i podrostem krzewów. Zdecydowana większość terenu pozostanie w obecnym zagospodarowaniu oraz będzie ona miała kontakt z terenem leśnym na wschodzie.

Dwa fragmenty terenu nr 48 o powierzchni 28,15 ha również wskazano do zabudowy: na ten teren zachodzi część terenu nr TT.49 MN w części zachodniej oraz część terenu nr TT.46 UB w części wschodniej. Zajęte zostaną odpowiednio: dla terenu TT.49 MN ok. 0,6 ha, a dla terenu TT.46 UB 2,88 ha. W użytkowaniu przyrodniczym pozostanie więc w dalszym ciągu 24,67 ha terenu zaproponowanego do ochrony nr 48, stanowi to więc ok. 87,6% powierzchni terenu. Dużym zagrożeniem dla tego terenu jest jego zarastanie roślinnością ruderalną i podrostem krzewów. Zdecydowana większość terenu pozostanie w obecnym zagospodarowaniu oraz będzie ona miała kontakt z terenem leśnym na południu i północy (na północy barierę stanowi istniejąca droga, ale za nią dalej rozciąga się wolny od zabudowy teren leśny).

Projekt planu wskazuje kilka dróg publicznych oraz drogi wewnętrzne, w większości drogi te jako utwardzone, nieasfaltowe już istnieją i nie przecinają cennych siedlisk przyrodniczych. Spośród nowych dróg wprowadzono jeden znaczący element: drogę klasy główna TT.KD1 G, TT.KD2 G, która ma prowadzić od wschodniej granicy obszaru do ul. Odkrywki. Jest to część większej trasy, która będzie przekraczała istniejącą linią kolejową, dzielącą tereny leśne TT.13 ZL i TT.14 ZL i prowadzona w miejscu kolizji w wykopie. Ma łączyć Sławków i drogę krajową nr 94 z trasą S1 i ul. 11 Listopada w Sosnowcu – Dańdówce. Wprowadzono także 4 nowe drogi klasy dojazdowa, które zostały wskazane do obsługi terenów mieszkaniowych: drogę boczną od ul. Kolonia Wągródka, przedłużenie ul. Kolonia Cieśla, przedłużenie ul. Limbowej, przedłużenie ul. Niecałej oraz jedną drogę wewnętrzną TT.KD7W, która ma stanowić połączenie Kolonii Wągródka do pętli autobusowej w Starych Maczkach. Żadna z tych dróg nie przecina cennych

siedlisk przyrodniczych, zwykle prowadzą śladami istniejących duktów lub ścieżek leśnych. Tylko w przypadku drogi klasy KD1 G, KD2 G, wymagana będzie na trasie wycinka drzewostanu (nie koliduje z obszarami cennymi przyrodniczo, przecina tereny leśne o charakterze gospodarczym) a także określenia w procedurze ośd oddziaływania na tereny mieszkaniowe w sąsiedztwie. Natomiast pozostałe drogi z uwagi na ich przyszłe parametry nie będą powodowały znacznej wycinki, choć tereny pod nie przeznaczone muszą uzyskać decyzje wyłączenia z produkcji leśnej.

Reasumując, na terenie przewidzianym w planie do urbanizacji nie występują stanowiska roślin chronionych czy cenne siedliska przyrodnicze, a ustalenia planu nie przyczynią się do znaczącego pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego, za wyjątkiem narażonego na przekształcenie środkowego i północno-wschodniego fragmentu proponowanego do ochrony obszaru „Staw w Koloni Cieśle”, który aktualnie znajduje się na terenie mieszkaniowym 60bMN i podlega zabudowie na podstawie uzyskanych pozwoleń budowlanych a w przyszłości będzie częścią terenu TT.36. MN. Zabudowa terenów proponowanych do ochrony o nr 42 i 48 będzie tylko częściowa (odpowiednio ok. 10,2% powierzchni i 12,36% powierzchni ulegnie zabudowie), ich główne powierzchnie pozostaną wolne od zabudowy oraz nie zostaną zdefragmentowane (pozostaną połączenia z terenem leśnym na wschodzie w przypadku terenu nr 42 i z terenem leśnym na północy i południu w przypadku terenu nr 48). Największym zagrożeniem dla tych terenów jest ich zarastanie roślinnością ruderalną i podrostem krzewów. Powinny one jak najszybciej zostać objęte ochroną oraz powinno się tu wprowadzić zabiegi ochrony czynnej np. w formie wypasu czy koszenia.

Poza fragmentami obszarów nr 42, 46 i 48 tereny wskazane pod zabudowę są już obecnie w dużej mierze przekształcone i znajdują się w pobliżu terenów zurbanizowanych. Poprzez zapisy projektu planu nastąpi nawiązanie do istniejących już zarówno na analizowanym obszarze, jak i w pobliżu terenów zurbanizowanych.

7.8. WPŁYW NA KRAJOBRAZ

Niewątpliwie na skutek wprowadzenia w życie ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nastąpi wpływ na krajobraz analizowanego terenu. Obecnie na terenach wskazywanych do zabudowy występuje krajobraz terenów ruderalnych w typie krajobrazów miejskich, w przyszłości należy spodziewać się, że zastąpi go krajobraz o charakterze zurbanizowanym w typie miejskich dzielnic z zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Należy zauważyć, że powstanie nowej zabudowy na terenach ruderalnych będzie miało pozytywny wpływ na postrzeganie krajobrazu, gdyż na dzień dzisiejszy „wyspy” terenów ruderalnych nadają całemu obszarowi zdecydowanie negatywny odbiór. W zapisach projektu planu znalazły się wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz zasady kształtowania ładu przestrzennego, które powinny zabezpieczyć właściwe kształtowanie się krajobrazu, nie mniej należy uznać, że nastąpi na analizowanym terenie zmiana w typie krajobrazu.

7.9. WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Dla istniejącego stanowiska archeologicznego nie wystąpi zagrożenie z uwagi na ustalony, w przypadku prowadzenia prac ziemnych, nakaz wykonywania wszelkich prac zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

7.10. WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

7.10.1 Wpływ na jakość powietrza atmosferycznego

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które w sposób znaczący mogłyby wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego. O ile zagrożenie ze strony obiektów usługowych jest niewielkie, ponieważ muszą one spełnić szereg norm ujętych w prawie ochrony środowiska oraz objęte są bieżącym system monitoringu, kontroli oraz pozwoleń, o tyle istotnym zagrożeniem jest poszerzenie się funkcji mieszkaniowej (tereny MN), która ciągle jest głównym sprawcą zanieczyszczeń w formie tzw. „niskiej emisji”.

Należy zaznaczyć, że systemy obsługi grzewczej pozostają poza kontrolą służb ochrony środowiska, a rozwiązanie problemu niskiej emisji wymaga podjęcia działań, które wykraczają poza ramy miejscowego planu zagospodarowania, w oparciu o rozwiązania systemowe na poziomie krajowym czy wojewódzkim, np. zakaz ogrzewania mułem i miałem. W roku 2017 uchwałą sejmiku województwa zakaz taki został wprowadzony i można mieć nadzieję, że będzie on stanowił ważki krok ku poprawie jakości powietrza.

Projekt planu nie przewiduje realizacji dróg o wysokich klasach, które mogłyby wpływać na zanieczyszczenie powietrza z jednym wyjątkiem – drogi klasy KDG lecz nieznane jest prognozowane na niej natężenie ruchu.

Należy podkreślić, że bez względu na formę powstawania zanieczyszczeń, to na inwestorach lub przedsiębiorcach spoczywał będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko powinien zostać określony i opisany w raporcie oddziaływania na środowisko. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych.

7.10.2 Wpływ na stan klimatu akustycznego

Dopuszczalne poziomy hałasu powinny odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Prowadzenie działalności na jakichkolwiek terenach (czy to usługowych, czy przemysłowych, czy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, o czym wyraźnie mówi art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W dalszej części w ust. 2 tego artykułu jest wyraźny nakaz dotyczący ewentualnego oddziaływania

na środowisko i tereny sąsiednie, tj. eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisje hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, poza terenem do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

Na analizowanym terenie projekt planu nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący potencjalny wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego, jak np. nowe rozwiązania drogowe wysokich klas czy rozległe tereny przemysłowe. Jedynym wyjątkiem będzie tu droga klasy KDG, dla której prognozowane natężenie ruchu na razie jest nieznane. Niewątpliwie jednak wprowadzenie urbanizacji na nowe tereny spowoduje pogorszenie jakości klimatu akustycznego, nie będzie to jednak oddziaływanie o charakterze znaczącym. Na dzień dzisiejszy na terenach nieużytków właściwie brak jest jakichkolwiek emitorów hałasu. Po wprowadzeniu różnego typu zabudowy np. zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej czy usługowej tereny te „wypełnią” się odgłosami życia codziennego, jak np. ruch samochodów, rozmowy, śmiech, koszenie trawników, szczekanie psów. Wszystkie te elementy spowodują, że jakość klimatu akustycznego niewątpliwie ulegnie pogorszeniu, czego muszą być świadome osoby wybierające to miejsce dla przyszłego zamieszkania. Ze względu jednak na nieduże powierzchnie nowych terenów do urbanizacji będą to oddziaływania nieznaczne, mające bardzo ograniczony zasięg. Należy jednocześnie podkreślić, że zgodnie z obowiązującym prawem jakość klimatu akustycznego, za wyjątkiem dróg, nie może przekroczyć ustalonych standardów, w związku z czym w razie wystąpienia jakichkolwiek przekroczeń właściciel terenu będzie zobowiązany do ograniczenia uciążliwości.

W projekcie planu, zgodnie z art. 114 ust. 1 Prawa Ochrony Środowiska wskazano, które z terenów należą do poszczególnych rodzajów terenów o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1 POŚ. W procedurach OOŚ będzie należało przeanalizować zasięg oddziaływań od drogi klasy KDG, gdyż nie możliwe jest na tym etapie ustalenie czy nie wystąpią ponadnormatywnych oddziaływań na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w sąsiedztwie jej przebiegu.

7.10.3 Pola elektromagnetyczne

Projekt planu nie wprowadza specjalnych obostrzeń, co do lokowania anten telefonii komórkowej. Podobnie, jak w przypadku emisji zanieczyszczeń i hałasu, wprowadzanie do środowiska pól elektromagnetycznych obostrzone jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Jest to zgodne z ustawą z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2410 ze zm.) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie może ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nim rozwiązania nie mogą uniemożliwiać rozwoju telefonii komórkowej.

7.10.4 Gospodarka odpadami

Ze względu na przyrost zabudowy niewątpliwie wzrośnie ilość powstających odpadów, choć nie będzie to wzrost znaczący, a będą one zagospodarowane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Gospodarka odpadami obostrzona jest szeregiem przepisów oraz systemem kontroli, stojącymi poza systemem planowania przestrzennego. Problem ten regulują zarówno ustawy (z 2012 r. o odpadach, z dnia 13 września 1996 r. o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*), jak również odpowiednie uchwały Rady Miasta oraz programy gospodarki odpadami, nie ma więc potrzeby, ani delegacji ustawowej do regulowania tego zagadnienia przepisami miejscowego planu.

7.10.5 Zagrożenie powodziowe

Na analizowanym terenie nie stwierdzono występowania obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Projekt planu zawiera zapis o braku występowania obszarów zagrożonych powodzią.

7.10.6 Zagrożenie osuwiskowe

Na analizowanym terenie nie stwierdzono występowanie obszarów narażonych na wystąpienie ruchów masowych ziemi. Projekt planu zawiera zapis o braku występowania obszarów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

7.10.7 Oddziaływania skumulowane

W wyniku obecnego i planowanego zagospodarowania terenów w granicach planu, jak i terenów sąsiednich nie będą występowały oddziaływania skumulowane.

8. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Z analizy uwarunkowań przyrodniczych i projektowanych ustaleń planu wynika, że realizacja zapisów dokumentu nie będzie powodowała występowania znaczących oddziaływań.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Sosnowiec zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. W szczególności zaproponowano:

w zakresie gospodarki wodno-ściekowej:

- obowiązek docelowego odprowadzania ścieków do istniejących i rozbudowywanych systemów sieci kanalizacji miejskiej; do czasu realizacji sieci zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
- dopuszczenie retencjonowania wód opadowych i roztopowych, w tym zagospodarowanie w obiektach budowlanych i urządzeniach lub do wykorzystania gospodarczego na działce.

w zakresie ochrony powietrza:

- ograniczenie emisji pyłu PM₁₀ związanej z wytwarzaniem energii cieplnej oraz z procesami inwestycyjnymi w przemyśle, budownictwie, gospodarce komunalnej, poprzez:
 - a) zwiększenie zasięgu terenów objętych zorganizowanym systemem ciepłowniczym zasilanym z centralnych źródeł,
 - b) stosowanie odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 100 kW,
 - c) stosowanie konwencjonalnych sposobów zaopatrzenia w ciepło z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów ustawy z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska [t. jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1396],
 - d) uwzględnienie wymagań „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji”, w tym ograniczeń przyjętych uchwałą Nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw [Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 12 kwietnia 2017 r., poz. 2624],
 - e) zakaz stosowania materiałów pyłących (w szczególności żużli energetycznych) do utwardzania docelowych (trwałych) nawierzchni dróg i miejsc parkingowych;
- wykorzystanie istniejącego zorganizowanego sposobu ogrzewania - rozprowadzenie ciepła poprzez rozbudowę istniejącego systemu sieci ciepłowniczych, zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu zaopatrzenia w ciepło;
- dopuszcza się:
 - a) stosowanie indywidualnych lub grupowych systemów grzewczych,

b) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 100 kW.

w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną dopuszczenie dostaw poprzez:

- realizację zasilania odbiorców w oparciu o istniejącą infrastrukturę elektroenergetyczną SN i nn;
- zakaz lokalizacji obiektów budowlanych i urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię wiatru, z dopuszczeniem lokalizacji instalacji o mocy nie większej niż moc mikroinstalacji;
- sukcesywną, w miarę postępującego zainwestowania, rozbudowę i przebudowę podsystemu elektroenergetycznego średnich i niskich napięć oraz realizację nowych urządzeń infrastruktury technicznej podsystemu elektroenergetycznego, zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu elektroenergetyki w dostosowaniu do potrzeb:
 - a) przyszłych odbiorców z obszaru objętego planem,
 - b) oświetlenie dróg;
- budowę sieci w technologii kablowej, a w przypadku budowy nowych urządzeń w pasie drogowym – obowiązek lokalizacji projektowanych sieci elektroenergetycznych niskiego i średniego napięcia zgodnie z przepisami z zakresu dróg publicznych;
- budowę stacji elektroenergetycznych SN/nn i rozdzielni elektrycznych w wykonaniu wewnętrznym lub jako stacje wolnostojące;
- lokalizację nowych stacji elektroenergetycznych SN/nn, sieci średnich i niskich napięć, która zostanie określona w miarę potrzeb na etapie realizacji.

w zakresie zaopatrzenia w gaz:

- zaopatrzenie w gaz ziemny z systemu istniejącej sieci nisko- i średnioprężnych,
- możliwość rozbudowy, stosownie do zapotrzebowania;
- dopuszcza się zmianę przebiegu sieci gazowych;

w zakresie telekomunikacji

- W zakresie telekomunikacji ustala się zapewnienie pełnej obsługi infrastrukturą telekomunikacyjną dla umożliwienia lokalizowania inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, stosownie do występującego zapotrzebowania na usługi tego rodzaju, z istniejących urządzeń telekomunikacyjnych oraz poprzez budowę nowej i rozbudowę istniejącej infrastruktury telekomunikacyjnej, stosownie do przepisów odrębnych z zakresu telekomunikacji;

w zakresie gospodarki odpadami

- W zakresie gospodarki odpadami w granicach działki budowlanej ustala się obowiązek zapewnienia miejsca na pojemniki lub kontenery służące do czasowego gromadzenia odpadów stałych.

pozostałe:

- Ustalono szczegółowe zapisy dotyczące zasad kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów;
- Ustalono zasady ochrony zabytkowych obiektów archeologicznych;
- pozostawiono tereny lasów otaczające Maczki i Ostrowy w bieżącym zagospodarowaniu;
- Ujawniono udokumentowane złoża kopalin – węgla kamiennego, piasków podsadzkowych oraz Głównego Zbiornika Wód Podziemnych;
- Pozostawiono obszary Natura 2000 i użytki ekologiczne wolne od zabudowy;
- Tereny proponowanych obszarów chronionych pozostawiono wolne od zabudowy, za wyjątkiem:
 - części terenu nr 46 „Staw w Cieślach”, który ulega częściowemu przekształceniu jako teren 69bMN wskazany do zabudowy w aktualnie obowiązującym mpzp z 2005 r.
 - fragmentów terenu nr 48 TT.49 MN i TT.46 UB, które również wskazano do zabudowy w tym mpzp
 - fragmentów terenu nr 42, które wskazano do zabudowy terenami o numerach TT.KD1 D, TT.KD2 D i TT.9 MN

W projekcie mpzp nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ze względu na charakter planu oraz brak znaczących negatywnych oddziaływań na elementy środowiska w prognozie oddziaływania na środowisko nie proponuje się działań zapobiegawczych lub minimalizujących negatywne oddziaływania.

10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE ROZWIĄZAŃ DLA OBSZARU NATURA 2000

Na terenach objętych planem, ani w pobliżu nie występują obszary Natura 2000 a projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby oddziaływać na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów Natura 2000, stąd nie zachodzi konieczność rozpatrywania rozwiązań alternatywnych.

11. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Na etapie projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zakres planu określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* [Dz. U. 2020 r., poz. 293] oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. *w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego* [Dz. U. Nr 164, poz. 1587] nie przewiduje możliwości określenia monitoringu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Jednocześnie skutki realizacji postanowień planu będą podlegały bieżącemu monitoringowi odpowiednich służb ochrony środowiska, służb ochrony przyrody, organów administracji oraz organizacji ekologicznych. Bardzo ważna jest również postawa obywateli, którzy powinni reagować natychmiastową interwencją w przypadku stwierdzenia wystąpienia uciążliwości.

12. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Oddziaływania, jakie spowoduje realizacja ustaleń projektu planu będą miały zasięg lokalny, nie powodujący transgranicznego oddziaływania na środowisko.

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru „Ostrowy-Wschód” i „Maczki-Wschód”, którego projekt został sporządzony w maju 2019 r. Do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przystąpiono na podstawie Uchwały Nr 653/LII/2017 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 31 sierpnia 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru „Ostrowy-Wschód” i „Maczki-Wschód”.

Obszar opracowania ma powierzchnię ok. 927,5 ha położony jest w mieście Sosnowiec, w jego wschodniej części, we wschodnich częściach dzielnic Maczki i Ostrowy. Na części analizowanego obszaru obowiązują dwa mpzp z 1998 i 2005 r., na pozostałym terenie brak jest planów miejscowych. Celem planu jest wskazanie rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych uwzględniających aktualny stan zagospodarowania terenu i potrzeb jego rozwoju, a także uwzględnienia uwarunkowań środowiskowych i kulturowych, zasad funkcjonowania docelowego systemu obsługi komunikacyjnej oraz obsługi siecią infrastruktury technicznej oraz ochronę interesów publicznych ponadlokalnych i lokalnych w zakresie zaspokojenia potrzeb społeczności.

W tekście planu ustalenia dotyczą przeznaczenia terenu, zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego oraz ochrony środowiska i przyrody a także zawierają wytyczne związane z kształtowaniem przestrzeni publicznych, zagospodarowaniem terenu oraz kształtowaniem zabudowy, w tym: zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości, zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacyjnych oraz zasady utrzymania, przebudowy i rozbudowy systemów infrastruktury technicznej.

Obszar objęty planem charakteryzuje się występowaniem zabudowanych polan, które położone są pośród rozległych powierzchni leśnych. Projekt planu wskazuje jako elementy urbanizacji głównie tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej we wszystkich przypadkach oparte są na istniejącej strukturze urbanistycznej. Często tereny te są dość mocno zabudowane jak np.: teren pomiędzy ul. Leśną i ul. Czerpakową (osiedle Bory), teren w rejonie Starych Maczek, teren w rejonie ul. Stare Cieśle. Tereny mniej zabudowane lub też praktycznie pozbawione zabudowy znajdują się pomiędzy ul. Limbową i ul. Leśną, na południe od ul. Kolonia Cieśle w rejonie Kolonii Wągródka, na wschód od Kolonii Cieśle. Spośród nowych terenów zabudowy usługowej - bazy techniczno-transportowej wskazano tylko jeden nowy teren - poszerzenie na południe Bazy Przeładunkowej Gazu Płynnego, której główna część znajduje się na terenie Sosnowca. Pozostałe obszary stanowią element już istniejący.

Spośród nowych dróg wprowadzono jeden znaczący element: drogę klasy główna, która ma prowadzić od wschodniej granicy obszaru do ul. Odkrywki. Jest to część większej trasy, która

ma łączyć Sławków i drogę krajową nr 94 z trasą S1 i ul. 11 Listopada w Sosnowcu – Dańdówce. Spośród dróg klasy dojazdowa wskazano następujące nowe drogi dla obsługi nowych terenów mieszkaniowych: boczną drogę od ul. Kolonia Wągródka, przedłużenie ul. Kolonia Cieśle, przedłużenie ul. Limbowej, przedłużenie ul. Niecałej. Wcześniej wymienione drogi zostały wskazane do obsługi terenów mieszkaniowych, oraz jedną drogę klasy wewnętrzna TT.KD7W ma stanowić połączenie Kolonii Wągródka do pętli autobusowej w Starych Maczkach. Na rysunku planu zostały wprowadzone obowiązujące oznaczenia określające: granicę opracowania mpzp, linie rozgraniczające terenów o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania, nieprzekraczalne linie zabudowy, ujawniono również występowanie złóż kopalin oraz wskazano obiekt zabytkowy – stanowisko archeologiczne. Na obszarze objętym opracowaniem występują obszary objęte ochroną: obszar Natura 2000 „Torfowisko Sosnowiec – Bory” i użytek ekologiczny „Torfowisko – Bory”. Uwzględnione one zostały w projekcie planu, nie przewiduje się ich zagrożenia jakąkolwiek zabudową.

Wskazywano tu również kilka obszarów do pełnienia funkcji przyrodniczej, cennych pod względem przyrodniczym (tereny proponowane do objęcia ochroną wg opracowania ekofizjograficznego). Zdecydowana większość z nich została uwzględniona poprzez pozostawienie ich w gospodarowaniu przyrodniczym, niestety jednak tereny o nr 42, 46 i 48 wskazano częściowo do zabudowy. Teren cenny pod względem przyrodniczym nr 46 został częściowo wskazany do zabudowy, gdyż zgodnie z obowiązującym od 2005 r. mpzp stanowi on tereny zabudowy mieszkaniowej 69bMN, na których wydawane były decyzje umożliwiające zabudowę i, jak ustalono przy ostatniej wizji terenowej, proces ten następuje. Na terenie nr 46 „Staw w Kolonii Cieśle” znajduje się podmokła dolina porośnięta roślinnością łągową, być może pozostałość dawnego stawu. Część tego terenu pozostawiono w formie wolnej od zabudowy lecz część wskazano pod zabudowę, by usankcjonować następujące zgodnie z prawem miejscowym zmiany zagospodarowania.

Fragment terenu proponowanego do objęcia ochroną nr 42 (teren TT.10Z) wskazano w części północno-zachodniej do zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (teren TT.9MN) oraz wskazano tu przebieg drogi dojazdowej TT.KD2D (część zachodnia) i TT.KD1D (część północna). Dla tego terenu wcześniej nie obowiązywał mpzp. Realizacja drogi i zabudowy mieszkaniowej nie wpłynie na całość analizowanego terenu, gdyż tylko jego niewielka część zostanie zmieniona, pozostała część dalej będzie pełniła funkcję łąki. Teren przeznaczony do ochrony nr 42 zajmował ok. 4,08 ha, zaś zajęty pod zabudowę zostanie teren o powierzchni ok. 0,42 ha, wolne od zabudowy pozostanie więc ok. 89% jego powierzchni. Dużym zagrożeniem dla tego terenu jest jego zarastanie roślinnością ruderalną i podrostem krzewów. Zdecydowana większość terenu pozostanie w obecnym zagospodarowaniu oraz będzie ona miała kontakt z terenem leśnym na wschodzie.

Dwa fragmenty terenu nr 48 o powierzchni 28,15 ha również wskazano do zabudowy: na ten teren zachodzi część terenu nr TT.49 MN w części zachodniej oraz część terenu nr TT.46 UB w części wschodniej. Zajęte zostaną odpowiednio: dla terenu TT.49 MN ok. 0,6 ha, a dla terenu TT.46 UB 2,88 ha. W użytkowaniu przyrodniczym pozostanie więc w dalszym ciągu 24,67 ha terenu zaproponowanego do ochrony nr 48, stanowi to więc ok. 87,6% powierzchni terenu. Dużym zagrożeniem dla tego terenu jest jego zarastanie roślinnością ruderalną i podrostem krzewów. Zdecydowana większość terenu pozostanie w obecnym zagospodarowaniu oraz będzie ona miała kontakt z terenem leśnym na południu i północy (na północy barierę stanowi istniejąca droga, ale za nią dalej rozciąga się wolny od zabudowy teren leśny). Na pozostałych obszarach przewidzianych w planie do urbanizacji nie występują stanowiska roślin chronionych czy cenne siedliska przyrodnicze, a ustalenia planu nie przyczynią się do znaczącego pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego.

Prognoza ma na celu określenie prawdopodobnych skutków realizacji ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na zdrowie ludzi, dobra materialne i dobra kultury. Została ona wykonana zgodnie z obowiązującym przepisami.

Granice zachodnią obszaru objętego opracowaniem wyznacza droga leśna, która jednocześnie stanowi granicę pomiędzy oddziałami leśnymi 202 i 203 oraz 199 i 200, następnie granica zachodnia biegnie ul. Kolonia Wągródka, ul. Maczkowską, ul. Leśną, ul. Odkrywki, ul. K. I. Gałczyńskiego i ul. Limbową a następnie granicą lasu aż do ciek Bobrek. Granica północna, wschodnia i południowa jest tożsama z granicą administracyjną miasta, przy czym często nie daje się ona wydzielić obiektami geograficznymi w terenie. Granica północna biegnie na fragmencie ciek Bobrek, następnie skręca na południe i biegnie po wschodniej stronie linii kolejowych nr 171 relacji Dąbrowa Górnicza Towarowa – Panewnik i nr 133 Dąbrowa Górnicza Ząbkowice – Kraków Główny. W rejonie ul. Kolonia Cieśle granica biegnie w pobliżu linii kolejowej nr 665 Sosnowiec Maczki – Euroterminal Sławków oraz wzdłuż ogrodzenia Euroterminalu Sławków. Na niewielkim obszarze analizowany obszar obejmuje również teren Euroterminalu. Dalej w kierunku południowym wschodnia granica biegnie nieregularnie terenami leśnymi. Na wschód od tego terenu, już na obszarze Sławkowa znajduje się Baza Przeładunkowa Gazu Płynnego. Granica południowa biegnie wzdłuż Białej Przemszy z tym, że rzeka miejscami zmienia swoje koryto, co powoduje, że granica przebiega obecnie niezależnie od rzeki po terenach nadbrzeżnych. Powierzchnia obszaru objętego opracowaniem wynosi ok. 927,5 ha. W obrębie obszaru objętego opracowaniem znajdują się w całości osiedla i kolonie: Bory, Cieśle, Wągródka, Maczki Stare oraz wschodnie części osiedli Feliks i Dorota.

W granicach planu znalazły się również dwa niewielkie obszary poza zachodnią częścią obszaru stanowiące niejako enklawy. Są to dwa tereny, które zostały wyłączone z mpzp dla wschodniej części

dzielnicy wschód. W obecnym projekcie mpzp wskazano na nich tereny Z – zieleni i ZL – lasów. Dokładniejszy opis tych obszarów znalazł się w opracowaniu „Prognoza oddziaływania na środowisko mpzp miasta Sosnowca dla wschodniej części dzielnicy Maczki” z lutego 2018 r., nie przewiduje się żadnego zagrożenia czy zmian przeznaczenia na tych obszarach.

W budowie geologicznej Sosnowca udział biorą osady trzeciorzędowe i czwartorzędowe zalegające na starszych utworach karbońskich. Przez teren objęty opracowaniem przepływają dwa główne ciekі, stanowiąc jednocześnie północną i południową granicę obszaru: Bobrek i Biała Przemsza. Dodatkowo na niewielkim fragmencie dopływa do Białej Przemszy Kanał Główny. Poza tymi dwoma ciekami brak jest innych cieków posiadających swoje hydronimy. Występuje tu kilka rowów melioracyjnych, głównie na obszarach leśnych w części wschodniej oraz w dolinie Bobrka. Warto odnotować również niewielkie ciekі o charakterze rowów, które odwadniają teren w rejonie Torfowiska Bory oraz w rejonie dawnej kopalni Feliks, gdyż dawniej stanowiły one istotne ciekі związane z odwodnieniem terenu oraz usytuowane na nich były stawy w rejonie ul. Maczkowskiej, ul. Niecałej i ul. Odkrywki. Obecnie ciekі te prowadzą wody tylko w okresie bardzo intensywnych opadów. Zanik wody nastąpił w tych ciekach prawdopodobnie na skutek zaburzeń górotworu związanych z podziemną eksploatacją górniczą lub eksploatacją piasku w kopalni Maczki-Bór. Na terenie objętym opracowaniem znajduje się kilka zbiorników wód powierzchniowych, które mają charakter stawów lub też powstały w wyniku podziemnej eksploatacji węgla kamiennego. Znajdują się tu również tereny, które dawniej stanowiły stawy, jednak obecnie pozbawione są wody.

Największą powierzchnię zajmują trzy zbiorniki wodne powstałe na skutek podziemnej eksploatacji węgla kamiennego w latach 90 XX w. i na początku XXI w. Pierwotnie znajdowały się tu dwa zbiorniki po obu stronach linii kolejowej, jednak w 2010 r. przez zachodni ze zbiorników usypana została grobla, która zachodni zbiornik rozdzieliła na dwa mniejsze. Obecnie powierzchnia zbiorników wynosi odpowiednio: ok. 3,72 ha, 8,08 ha oraz 4,2 ha. Analizując dostępne mapy topograficzne i ortofotomapy można wnioskować, że zapadlisko powstawało stopniowo przez całe lata 90 XX w. Obecne rozmiary osiągnęło w latach 2003 – 2006 r. Pomimo, że teren ten powstał na skutek degradującej działalności człowieka to jednak posiada on duże walory przyrodnicze i krajobrazowe. Występujące tu pasy szuwarów oraz tafla wody, a także duże ilości martwego drewna powodują, że jest to teren o podwyższonych walorach przyrodniczych. Często zdarza się, że tego typu tereny zasypywane są odpadami w wyniku źle pojętej rekultywacji, co jest dużym błędem. Należy dążyć do objęcia zbiorników ochroną oraz ich zachowania.

Pozostałe zbiorniki na analizowanym terenie mają charakter stawów. Jeden z nich znajduje się na południe od terenu dawnej kopalni „Dorota”. Jest to staw położony pośród powierzchni leśnych, obecnie jednak jest wypełniony wodą tylko częściowo. Powierzchnia stawu wynosi ok. 0,87 ha,

ale obecnie teren stawu praktycznie w całości porastają trzcinowiska, jedynie w centralnej, głębszej części stale utrzymuje się woda, której powierzchnia to ok. 0,15 ha. Kolejne dwa niewielkie stawy znajdują się w osadzie Cieśle, w jej centralnej części, w obrębie gospodarstwa. Powierzchnia tych stawów to ok. 0,18 ha i 0,19 ha. Jeden niewielki stawik, czy wręcz oczko wodne znajduje się w południowej części osiedla Cieśle.

Dawniej w rejonie osiedla Feliks, pomiędzy ul. Niecałą i ul. Limbową znajdował się ciąg niewielkich stawów, kontynuował się on również poza zachodnią granicą analizowanego obszaru, na zachód od ul. Odkrywki. Jeszcze w latach 90 XX w. stawy te były wypełnione wodą, lecz od tego czasu stopniowo ona zanikała. Obecnie są one porośnięte kilkunastoletnimi zadrzewieniami a wody w nich brak. Być może zanik wody spowodowany został przekształceniami górotworu związanymi z podziemną eksploatacją górnictwem, która spowodowała powstanie zalewisk na południowy – wschód od tego obszaru lub też z lejem depresji wywołanym eksploatacją piasku w kopalni Maczki-Bór. Na południe od ul. Niecałej znajduje się jeszcze jeden ciekawy obiekt, jest to niewielkie oczko wodne o powierzchni ok. 0,03 ha o kształcie niemal okrągłym. Oczko to stanowi prawdopodobnie pozostałość starego szybu lub innego obiektu związanego ze starym górnictwem. Poza południową granicą opracowania przepływa duży i ważny ciek dla sieci hydrograficznej całego Zagłębia, Biała Przemsza. Na terenie objętym planem występują użytkowe poziomy wodonośne w utworach czwartorzędowych i karbońskich, w utworach czwartorzędowych wydzielono Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 453 Zbiornik Biskupi Bór, został on udokumentowany w 2015 r.

W głębokim podłożu zachodniej części analizowanego obszaru zostały udokumentowane złoża węgla kamiennego „Kazimierz-Juliusz” (ID Midas 367) oraz „Kazimierz-Juliusz 1” (ID Midas 15731). Złoże „Kazimierz-Juliusz” obejmuje część południowo-zachodnią i północno-zachodnią, zaś złoże „Kazimierz-Juliusz 1” część zachodnią. Pierwotnie złoża te stanowiły jedno złoże, zostały jednak wydzielone z przyczyn koncesyjnych. Z kolei niemal całą centralną i wschodnią część obszaru objętego opracowaniem (głównie tereny leśne, poza obszarami zabudowanymi) zajmuje złoże piasków podsadzowych „Szczakowa – Maczki” (ID Midas 239). Złoże to obecnie nie jest eksploatowane na analizowanym obszarze. W przeszłości w południowej części obszaru, w rejonie Starych Maczek było ono eksploatowane trzema stosunkowo niewielkimi odkrywkami. Złoże „Kazimierz – Juliusz 1” było przedmiotem eksploatacji przez KWK Kazimierz – Juliusz. Wyznaczono tu obszar i teren górniczy „Kazimierz – Juliusz II”, okres obowiązywania koncesji na wydobywanie to 31 grudnia 2021 r. Obecnie jednak kopalnia ta jest likwidowana i nie przewiduje się tu dalszego prowadzenia działalności górniczej. Prawdopodobnie obszar i teren górniczy zostaną wygaszone.

Spśród kompleksów rolniczej przydatności gleb zdecydowanie dominują użytki zielone średnie, które zajmują rozległe powierzchnie w rejonie tzw. Łąk Maczkowskich (na wschód od Kolonii Wągródka),

na południe od Cieśli, w rejonie osady Feliks oraz w dolinie Bobrka. Gleby kompleksu żyniego słabego i żyniego słabego występują głównie w rejonie Kolonii Cieśle. Gleby zaliczone do kompleksu zbożowo-pastewnego słabego występują głównie w Kolonii Wągródka oraz w dolinie Białej Przemszy (rejon zakola Koło Wody). W dolinie Białej Przemszy występują również użytki zielone słabe i bardzo słabe. Spośród typów gleb występują tu głównie gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne oraz czarne ziemie zdegradowane i gleby szare. Występują one głównie w rejonie Borów, Cieśli i Kolonii Wągródka. W dolinie Białej Przemszy występują mady i gleby murszowo-mineralne i murszowate, natomiast w dolinie Bobrka dominują gleby brunatne oraz gleby mułowo-torfowe i torfowo-mułowe. Zgodnie z mapą ewidencyjną miasta Sosnowiec na analizowanym obszarze dominują gleby klas słabych i najslabszych (V i VI klasa bonitacyjna), zajmują one łącznie 117,98 ha, co stanowi 86,07% powierzchni gleb. Gleby klas średnie zajmują ok. 19,09 ha, co stanowi zaledwie 13,93% wszystkich gruntów ornych. W strukturze użytkowania przeważają grunty orne R, stanowią one 44,05% wszystkich gruntów rolnych. Udział łąk i pastwisk jest podobny, zajmują one odpowiednio 27,03% i 28,92% powierzchni wszystkich gruntów rolnych. W związku ze słabą jakością gleb ich zdecydowana większość jest od lat odlogowana i zarasta roślinnością ruderalną i zadrzewieniami. Niewielkie powierzchnie użytkowe rolniczo w postaci małych poletek występują jedynie pośród zabudowy osiedla Cieśle i Kolonii Wągródka. Analizowany obszar jest w dużej mierze przekształcony na skutek wieloletniej urbanizacji oraz zmian naturalnych siedlisk na terenach leśnych i rolnych. W strukturze użytkowania wyróżnić można poszczególne osady, tereny leśne, dolinę Białej Przemszy oraz tereny o charakterze rolnym najczęściej ugorowane. Znajdujące się tu osady mają zwykle podobny charakter: zabudowa mieszkaniowa przeplatana niewielkimi ogródkami i terenami małoobszarowych pól, w zdecydowanej większości ugorowanych i zarastających roślinnością ruderalną. Nie występują w obrębie poszczególnych osad tereny zieleni urządzonej, skwery, parki itp. Jedynie w rejonie osady Feliks oraz w Maczkach Starych znajdują się cmentarze, jednak poza terenami zurbanizowanymi, pośród terenów leśnych.

Dużą część analizowanego obszaru zajmują tereny leśne, właściwie można powiedzieć, że pozostałe formy zagospodarowania znajdują się pośród lasów, stanowiąc swoiste polany (zwłaszcza jeśli idzie o charakterystyczne śródleśne łąki). Lasy te wchodzi w skład Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Siewierz, leśnictwo Maczki. Występują tu typowe niskowiekowe drzewostany gospodarcze z przewagą sosny, miejscami rośnie tu również brzoza, dąb, robinia akacjowa, różne gatunki klonów itp. Wśród tych powierzchni leśnych brak jest praktycznie wartościowych siedlisk przyrodniczych. Oczywiście pełnią one ważną funkcję bioklimatyczną czy turystyczną, jednak pod względem przyrodniczym ich wartość jest bardzo mała. Jedynie tereny, na których gospodarka leśna nie jest prowadzona posiadają większą wartość, mowa tu głównie o terenach łąk, zalewisku bezodpływowym poniżej rozwidlenia linii kolejowych między Borami i Maczkami, rejonie torfowiska „Bory” oraz bezpośrednim sąsiedztwie Białej Przemszy. Wartościowe pod względem przyrodniczym tereny obejmują

obszary tereny łąk suchych lub wilgotnych oraz torfowisk i zostały wskazane w opracowaniach ekofizjograficznych (2013 r. i 2018 r). Niestety, duża część tych łąk nie jest obecnie użytkowana i zarasta roślinnością ruderalną a często nawet drzewami. Jediną szansą ich ocalenia jest powrót do ich rolniczego użytkowania w postaci właściwego koszenia i wypasu. Trzy najcenniejsze przyrodniczo tereny zostały objęte prawną ochroną - użytki ekologiczne „Torfowisko Bory” i „Śródleśne Łąki w Starych Maczkach”, a teren torfowiska dodatkowo obszarem Natura 2000 PLH240038 Torfowisko Sosnowiec-Bory. Cennym terenem, który również winien być objęty ochroną przed zmianami zagospodarowania jest ww. teren wodno-błotny niecki bezodpływowej pomiędzy Borami i Maczkami. Teren ten tylko częściowo wskazywany jako cenny w „Opracowaniu Ekofizjograficznym” z 2013 r., należy jednak chronić w całości, gdyż tego typu obiektu mają bardzo dużą wartość dla podwyższenia lokalnej bioróżnorodności. W opracowaniu tym wskazywano dziesięć terenów, które powinny zostać objęte ochroną a przy weryfikacji w r. 2018 wskazano jeszcze dwa takie obszary, których opisy zamieszczono w tabeli 6:

- Nr 40 - Wilgotne łąki nad rzeką Bobrek w Ostrowach Górniczych,
- Nr 40A – Pozostałości hałd kopalni „Dorota”,
- Nr 41 - Staw śródleśny i jego otoczenie w Ostrowach Górniczych,
- Nr 42 - Wilgotne i suche łąki w Ostrowach Górniczych,
- Nr 44 - Obszar śródleśnych torfowisk w Maczkach,
- Nr 44A – Zalewisko w Maczkach,
- Nr 45 - Wilgotne łąki śródleśne na wschodzie miasta,
- Nr 46 - Staw w Kolonii Cieśle,
- Nr 47 - Śródleśne łąki przy wschodniej granicy miasta,
- Nr 48 - Wilgotne łąki mieczykowe w Kolonii Wągródka,
- Nr 49 - Dolina Białej Przemszy w Maczkach.

Na obszarze objętym opracowaniem można wyróżnić dwa główne typy krajobrazu: krajobraz miejski w typie podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną oraz krajobraz leśny, miejscami jednak pojawiają się tu inne podtypy krajobrazu. Poszczególne osiedla prezentują krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, przy czym należy mieć na uwadze, że dawniej funkcjonowały one jako wioski, dopiero w drugiej połowie XX w. ich charakter zmienił się na zdecydowanie miejski. Na obszarach poszczególnych osiedli brak jest szczególnie interesujących form krajobrazu związanych np. z terenami parkowymi, pomnikami, miejscami pamięci, interesującymi zespołami zabudowy, zabytkami itp., choć może się tu podobać spokojny charakter tych miejsc. Na dużej części obszaru krajobraz leśny, również nie cechuje się dużymi walorami, dominują tu monotonne drzewostany sosnowe o jednolitej strukturze, które praktycznie w każdym miejscu wyglądają podobnie. Odbiór tych leśnych krajobrazów zależy od osobistych preferencji, należy jednak mieć na uwadze, że nie są to lasy o charakterze naturalnym. Tereny łąk, które dawniej prezentowały wyższe walory krajobrazowe obecnie silnie zarastają i nie przedstawiają już dobrych możliwości obserwacji. Jedynym wyjątkiem są tu łąki

w dolinie Bobrka, które prezentują się ciągle dość dobrze, zwłaszcza obserwowane z nasypu kolejowego. Tereny dawnych hałd w rejonie historycznej kopalni Dorota są zadrzewione i widoczne dopiero z bliższej odległości. Elementem krajobrazu o niskich walorach są niewątpliwie linie kolejowe i ich otoczenie, które przecinają zachodnią część obszaru. Wysokie nasypy porośnięte roślinnością ruderalną sprawiają negatywne wrażenie, zwłaszcza, że w ich pobliżu występują również tereny leśne o niskich wartościach krajobrazowych. W wielu miejscach, w celu podwyższania nasypów i ich umacniania sypano odpady pogórnice, co również negatywnie wpływa na krajobraz. Pomiędzy Borami i Maczkami znajduje się zalewisko bezodpływowe, którego walory krajobrazowe mogą być odbierane niejednoznacznie. Z jednej strony znajdują się tu zbiorniki wodne otoczone lasami, miejscami z pasami szuwarów, z drugiej jednak teren ten przecinają nasypy linii kolejowych oraz linie wysokich napięć. W dużej mierze właśnie w tym terenie sypano odpady pogórnice, co w wielu miejscach może sprawiać negatywne wrażenie. Teren ten niewątpliwie zyskałby krajobrazowo, gdyby udało się wypłenić roślinność ruderalną (liczne rdestowce) oraz zamaskować podłoże, które w wielu miejscach budują odpady pogórnice. Dolina Białej Przemszy posiada pewne walory krajobrazowe, jednak z analizowanego obszaru jest ona niemal niewidoczna. Brzegi rzeki są mocno zarośnięte zadrzewieniami i brak jest tu ścieżek, które ułatwiałyby możliwość łatwej obserwacji rzeki. Brak jest również w dolinie Białej Przemszy otwarcia widokowych, które umożliwiałyby dalsze pola obserwacji. Jedynie w rejonie Starych Maczek znajduje się niewielka kładka, z której istnieje możliwość obserwacji rzeki, jednak jak to już wspomniano brzegi rzeki są mocno zarośnięte zadrzewieniami i brak tu dalekich wglądów krajobrazowych.

W wyniku powstania nowych terenów zurbanizowanych może wystąpić wpływ na wody podziemne, ale nie będą to oddziaływania znaczące, a projekt planu wprowadza odpowiednie zapisy dotyczące odprowadzania ścieków. Nie przewiduje się wpływu na gleby oraz rolniczą przestrzeń produkcyjną, gdyż one tu nie występują. Środowisko przyrodnicze na terenach planowanych pod zabudowę ulegnie częściowej degradacji i przekształceniu ale nie są to tereny o cennych walorach przyrodniczych a w przypadku zabudowy zachowane zostaną powierzchnie biologicznie czynne w formie zieleni urządzonej. Realizacja obiektów o charakterze mieszkaniowym lub rozbudowa bazy transportowej będzie miała miejsce w obrębie obszarów już mniej lub bardziej zurbanizowanych. Na tych terenach znajdują się obecnie tereny już zurbanizowane oraz tereny niezabudowane z roślinnością o charakterze ruderalnym, pozostałości dawnych gruntów ornych. Fragmenty terenów do zabudowy obejmują również tereny leśne, gdzie dominują powierzchnie porośnięte sosnami o charakterze monokultur gospodarczych. Realizacja zabudowy spowoduje zanik tego typu roślinności. Przewiduje się, że na terenach poddanych urbanizacji funkcję terenów zielonych w ilości odpowiadającej współczynnikowi powierzchni biologicznie czynnej będzie pełniła zieleń urządzona np. w formie trawników, klombów, ogrodów itp. Zabudowa tych terenów nie spowoduje znaczącego zubożenia wartości przyrodniczych, gdyż już obecnie ich wartość jest niewielka. Główne powierzchnie lasów

okalające Maczki i Ostrowy oraz dolinę Przemszy pozostawiono wolne od przekształceń. Na terenie wskazanym do zabudowy będzie znajdował się teren nr 46 „Staw w Kolonii Cieśle”, który po zabudowie częściowo ulegnie przekształceniu i utraci obecne walory przyrodnicze. Pozostawiono jedynie niewielki przesmyk, w miejscu gdzie dolina jest najbardziej podmokła (os doliny dawnego ciek). Częściowej zabudowie ulegną również fragmenty terenów nr 42 i 48, ale w tym przypadku ich główne powierzchnie pozostaną wolne od zabudowy.

Projekt planu wskazuje kilka nowych dróg publicznych oraz drogi wewnętrzne, drogi te jednak nie przecinają cennych siedlisk przyrodniczych. Spośród nowych dróg wprowadzono jeden znaczący element: drogę klasy główna, która ma prowadzić od wschodniej granicy obszaru do ul. Odkrywki. Jest to część większej trasy, która ma łączyć Sławków i drogę krajową nr 94 z ul. 11 Listopada w Sosnowcu – Dańdówce. Spośród dróg klasy dojazdowa wskazano nowe drogi: boczną drogę od ul. Kolonia Wągródka dla obsługi nowych terenów mieszkaniowych, przedłużenie ul. Limbowej w kierunku wschodnim, przedłużenie ul. Niecałej. Drogi te posłużą do obsługi terenów mieszkaniowych a droga wewnętrzna TT.KD7W dla dojazdu z Kolonii Wągródka do pętli autobusowej w Starych Maczkach. Żadna z tych dróg nie przecina cennych siedlisk przyrodniczych, nie mniej jednak w przypadku drogi klasy KDG wymagane będzie szczegółowe określenie oddziaływań na etapach realizacji w procedurach OOS.

Reasumując na terenie przewidzianym w planie do urbanizacji nie występują stanowiska roślin chronionych czy cenne siedliska przyrodnicze, a ustalenia planu nie przyczynią się do pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego, z wyjątkiem objętego terenem zabudowy części obszaru „Staw w Kolonii Cieśle”. Poza tym obszarem tereny objęte planem są już obecnie w dużej mierze przekształcone i znajdują się w pobliżu terenów zurbanizowanych. Poprzez zapisy projektu planu nastąpi nawiązanie do istniejących już zarówno na analizowanym obszarze, jak i w pobliżu terenów zurbanizowanych.

Rozwój urbanizacji może wpłynąć na jakość klimatu akustycznego i powietrza atmosferycznego objętych planem terenów, biorąc jednak pod uwagę, że obiekty przemysłowe i usługowe muszą spełnić szereg wymogów prawa ochrony środowiska oraz objęte są bieżącym system monitoringu, kontroli i pozwoleń a w sąsiedztwie brak jest terenów wymagających ochrony przed hałasem - nie będą to oddziaływania znaczące.

Na analizowanym terenie nie występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych, ani narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

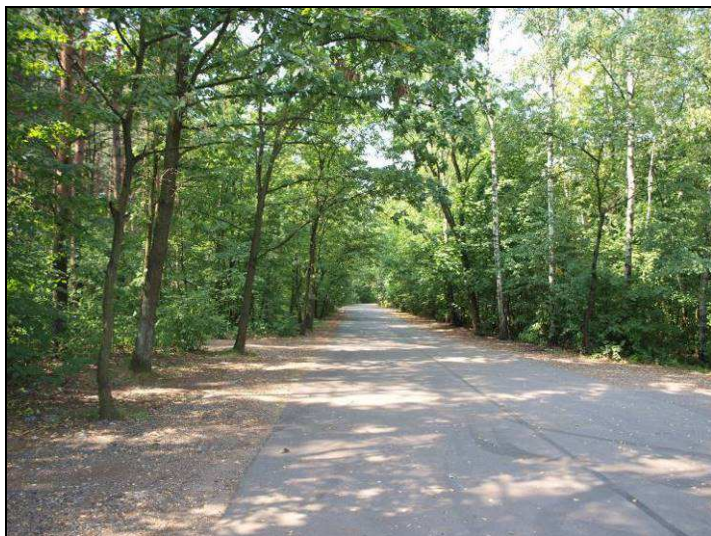
Na etapie oceny projektu planu nie było wymagane ustalenie rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania, nie ustalono również prac kompensacyjnych, gdyż ustawodawca nie przewiduje wprowadzenia takich rozwiązań w projekcie planu.

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby wpłynąć na cele, przedmiot ochrony oraz integralność jakiegokolwiek obszaru Natura 2000 w związku z czym nie ma potrzeby wprowadzenia rozwiązań alternatywnych

14. LITERATURA

- Absalon D., Jankowski A.T., Leśniak M., Mapa Hydrograficzna Polski w skali 1: 50000, ark. Katowice, Gugik, W-wa, 2001;
- Absalon D., Jankowski A.T., Leśniak M., Mapa Sozologiczna Polski w skali 1: 50000, ark. Katowice, Gugik, W-wa, 1995;
- Biernat S. Kryszowska M., Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Katowice, PIG, W-wa 1956;
- Bojakowska I. i inni., Mapa Geośrodowiskowa Polski, ark. Katowice, PIG, W-wa, 2004;
- Cempulik P. i inni., Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej Sosnowca, Wrocław-Bytom, 2007 r.
- Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>;
- Chmura A. z zespołem (2009) Rejestr terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemi na terenie Sosnowca - Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy, Oddział Górnośląski, Sosnowiec.
- Gilewska S., 1972: Wyżyny Śląsko – Małopolskie, W: Klimaszewski M, (red.): Geomorfologia Polski. Środowisko Przyrodnicze, PWN, Warszawa
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Sosnowca na lata 2012-2015, Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach, Katowice 2012 r.;
- Gumiński R., Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce, Przegląd meteorologiczny i hydrologiczny, W-wa, 1948;
- www.gus.pl - strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego
- Jóźwiak A., Kowalczevska G., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Kraków, WG, W-wa, 1984;
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa 1998;
- Kaziuk H., Lewandowski J., Mapa geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Kraków, WG, W-wa, 1980;
- Kruczał A., 2000: Atlas klimatu województwa śląskiego, IMiGW, Katowice;
- Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, W-wa , 1995;
- Opracowanie Ekofizjograficzne dla miasta Sosnowca, Ekoid, Katowice, 2013 r.;
- Państwowa Służba Hydrogeologiczna – strona internetowa PIG, <http://www.psh.gov.pl> ;
- Parusel. J.[red], Korytarze ekologiczne w województwie śląskim, CPDGŚ, Katowice 2007;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Sosnowca na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2018, PIG, W-wa, 2009r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Sosnowca na lata 2009 - 2018, PIG Oddział Górnośląski, Sosnowiec 2009r.;
- Rejestr form ochrony przyrody województwa śląskiego – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Katowice, 2014;
- Rózkowski A. [red.], 1997: Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia; 1 : 100 000. PIG, Warszawa;
- Skrzypczyk L. [red], 2003: Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Sosnowiec z 1999 r. ze zm. (uchwała Nr 279/XIV/99 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 28 października 1999 r., zmienione uchwałą Nr 177/XIV/03 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 25 września 2003 r.);
- Wagner J., Chmura A., Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Katowice, PIG, Warszawa 1997
- <http://www.katowice.pios.gov.pl/index.php?tekst=monitoring/informacje/stan2013/i>

15. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

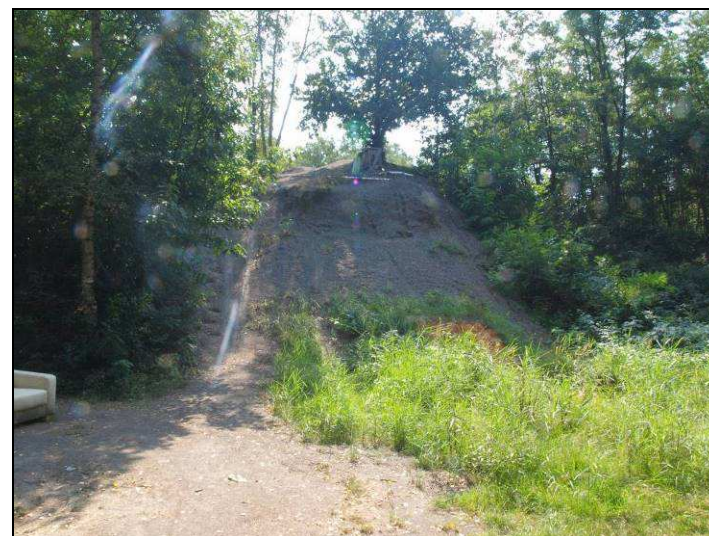
Fot. 1 Ul. S. Starzyńskiego, rejon dawnej kopalni Dorota, dojazd do cmentarza, Ostrowy Górnicze.

Fot. 3 Staw śródleśny w Ostrowach Górniczych, teren proponowany do ochrony o numerze 41.

Fot. 2 Cmentarz w Ostrowach Górniczych.

Fot. 4 Dawna hałda kopalni Dorota w rejonie ul. S. Starzyńskiego.

Fot. 5 Dawna hałda kopalni Dorota w rejonie ul. S. Starzyńskiego.

Fot. 7 Droga oddzielająca zurbanizowaną część osiedla Ostrowy Górnicze od terenów leśnych.

Fot. 6 Zabudowania dawnej kopalni Dorota w rejonie ul. S. Starzyńskiego, obecnie zabudowa mieszkaniowa.

Fot. 8 Pomnik upamiętniający zamordowanych w czasie II Wojny Światowej w pobliżu szybu kopalni Dorota, ul. Gen. Z. Waltera Jankego.

Fot. 9 Hałda kopalni Dorota na północ od ul. Gen. Z. Waltera Jankego.

Fot. 11 Dolina Bobrka, widok w kierunku północno-zachodnim.

Fot. 10 Zadrzewienia w dolinie Bobrka.

Fot. 12 Dolina Bobrka, widok w kierunku południowo-zachodnim.

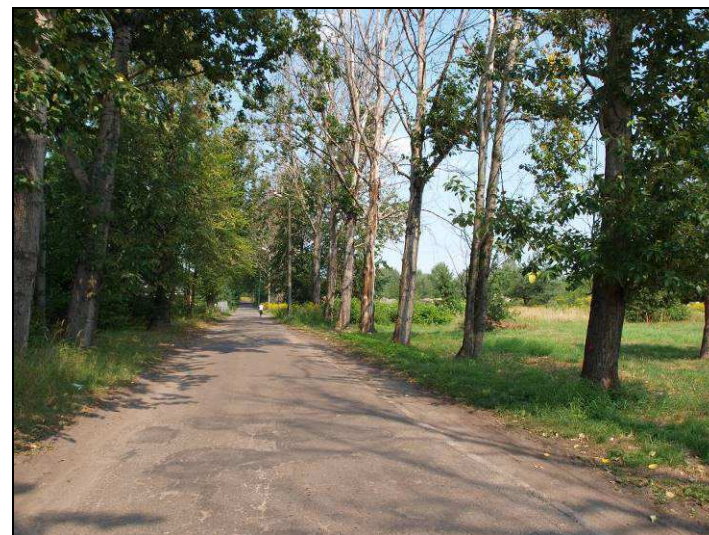
Fot. 13 Dolina Bobrka, widok w kierunku północnym.

Fot. 15 Rejon dawnych stawów na południe od ul. Niecałej.

Fot. 14 Linia kolejowa nr 133 Dąbrowa Górnicza Zabkowice – Kraków Główny, północno-wschodnia część obszaru.

Fot. 16 Ul. Odkrywki, rejon dawnej kopalni Feliks.

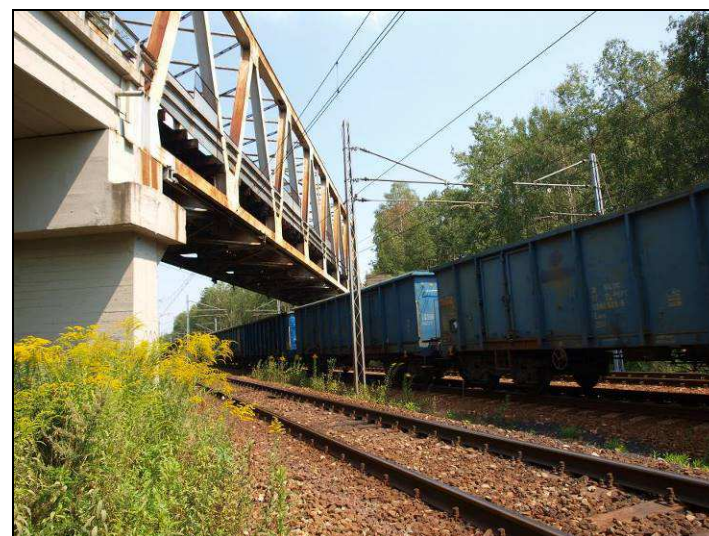
Fot. 17 Oczko wodne na południe od ul. Niecałej, prawdopodobny dawny niedokończony szyb górniczy.

Fot. 18 Osiedle Bory, ul. Czerpakowa.

Fot. 19 Tereny kolejowe w Borach.

Fot. 20 Tereny kolejowe w Borach.

Fot. 21 Zalewisko powstałe w wyniku podziemnej eksploatacji węgla pomiędzy Borami i Maczkami, część zachodnia.

Fot. 23 Zalewisko, część położona po stronie wschodniej linii kolejowych.

Fot. 22 Zalewisko, część zachodnia, widok w kierunku północnym .

Fot. 24 Jak powyżej.

Fot. 25 Zalewisko w części północno-zachodniej.

Fot. 27 Torfowisko Bory, obszar Natura 2000 i użytek ekologiczny.

Fot. 26 Tereny kolejowe pomiędzy wschodnią i zachodnią częścią zalewiska.

Fot. 28 Widok w kierunku południowym na tereny kolejowe z ul. Leśnej, daleko w tle widoczne kominy Elektrowni Jaworzno.

Fot. 29 Widok w kierunku północnym na tereny kolejowe z ul. Leśnej.

Fot. 31 Północno-wschodnia część obszaru, Euroterminal Sławków.

Fot. 30 Zabudowa Kolonii Cieśle.

Fot. 32 Wschodnia część obszaru, rejon proponowanych do ochrony podmokłych łąk o nr 47.

Fot. 33 Linia kolejowa prowadząca do Bazy Przeładunku Gazu Płynnego.

Fot. 35 Proponowany do ochrony teren o nr 48 Wilgotne łąki mieczykowe w Kolonii Wągródka.

Fot. 34 Droga prowadząca z Kolonii Wągródka do Bazy Przeładunku Gazu Płynnego.

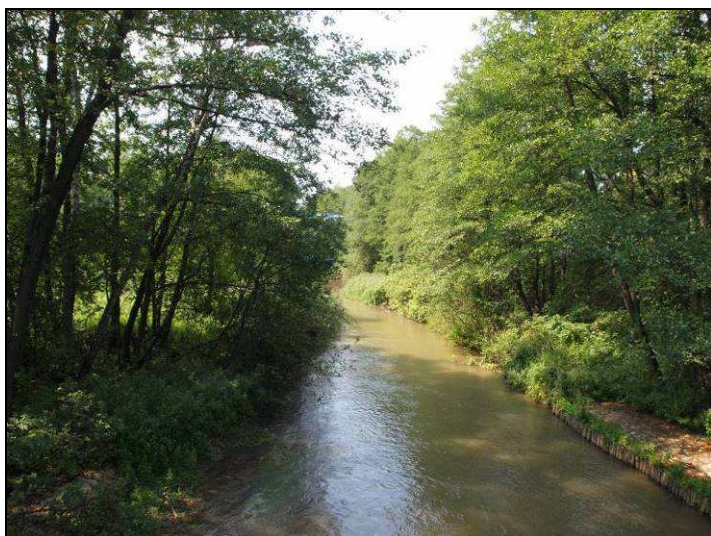
Fot. 36 Zabudowa i tereny leśne w Kolonii Wągródka.

Fot. 37 Tereny leśne w rejonie Kolonii Wagródka.

Fot. 39 Jak powyżej, widok w kierunku wschodnim.

Fot. 38 Biała Przemsza widziana z mostu na drodze dojazdowej do Zakładu Wodociągowego, widok w kierunku zachodnim.

Fot. 40 Dawne łąki w dolinie Białej Przemszy, obecnie zarastające roślinnością ruderalną, teren użytku ekologicznego Śródleśne łąki w Starych Maczkach.

Fot. 41 Biała Przemsza w rejonie jednego z dawnych meandrów.

Fot. 43 Stroma skarpa brzegu Białej Przemszy w Starych Maczkach.

Fot. 42 Biała Przemsza widziana z niewielkiej kładki na południe od Starych Maczek.

Fot. 44 Monokultury sosnowe w południowo-wschodniej części obszaru.

Fot. 45 Przekształcenia na terenie 69bMN przy ul. Kolonia Wągródka w granicach obszaru nr 46..

Fot. 45 Zmiany zagospodarowania na terenie 69bMN przy ul. Kolonia Wągródka

Sosnowiec, 18.10.2019 r.

Oświadczenie zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. F

Oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 1 i 2: w 2002 r. ukończyłam studia wyższe I a w 2005 r. II stopnia z dziedzin nauk technicznych w dyscyplinie inżynieria środowiska. W pracach zespołów przygotowujących raporty lub prognozy oddziaływania na środowisko uczestniczę od roku 1997 i wykonałam lub brałam udział w wykonaniu więcej niż 5 prognoz oddziaływania na środowisko i więcej niż 5 raportów oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Małgorzata Lechman